

**T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

Temel Eğitim Anabilim Dalı

Sınıf Eğitimi Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

**COVID-19 SÜRECİNDE İLKOKUL YÖNETİCİLERİNİN TEKNOLOJİK
LİDERLİKLERİNE DAİR GÖRÜŞLERİ**

Mehmet Şevki TURHAN
ORCID: 0000-0003-1314-708X

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Osman DALAMAN
ORCID: 0000-0001-9265-0446

Konya – 2022

TEŞEKKÜR

Yüksek Lisans eğitim ve tez araştırma sürecimde bana her türlü desteği veren mesleki tecrübesi, bilgi ve birikimi ile her daim yol gösteren değerli hocam danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Osman DALAMAN başta olmak üzere eğitim hayatım boyunca emeğini esirgemeyen tüm hocalarıma sonsuz teşekkürlerimi sunmak isterim.

Konya ili Karatay ilçesinde ilkokullarda görev yapmakta tüm ilkokul yöneticisi değerli meslektaşlarıma araştırmama sundukları katkıları için teşekkürlerimi sunuyorum.

Her zaman varlıklarından güç bulduğum annem Emine TURHAN ve babam Süleyman TURHAN 'a, zamanlarından çalmama izin veren kızlarım Emine Sümeyye ve Elif Meva 'ya, bu süreçte beni her daim destekleyen değerli eşim Tuğba TURHAN' a da ne kadar teşekkür etsem azdır.

Mehmet Şevki TURHAN

Eylül 2022

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU	v
BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ	vi
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	vii
ÖZET.....	ix
ABSTRACT	x
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu.....	2
1.2. Araştırmanın Amacı.....	5
1.3. Araştırmanın Önemi.....	5
1.4. Varsayımlar.....	6
1.5. Sınırlılıklar	6
1.6. Tanımlar.....	6
2. ALAN YAZIN.....	7
2.1. Teknoloji.....	7
2.1.1. Teknoloji Kavramı	7
2.1.2. Eğitim Teknolojisi.....	7
2.1.3. MEB 2023 Eğitim Vizyon Belgesinde Teknolojiye Bakış	9
2.1.4. Uzaktan Eğitim.....	10
2.2. Liderlik	11
2.2.1. Liderlik Kavramı ve Liderlik Tanımları.....	11
2.2.2. Liderlik Gücünün Kaynakları.....	12
2.3. Eğitimde ve Okul Yönetiminde Liderlik.....	13
2.4. Okul Yöneticilerinin Teknolojik Liderliği	14
2.3. İlgili Araştırmalar.....	15
2.3.1. Ulusal Araştırmalar	15
2.3.2. Uluslararası Araştırmalar	24
3. YÖNTEM.....	29
3.1. Araştırmanın Modeli	29
3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi.....	29
3.3. Veri Toplama Aracı	31
3.4. Verilerin Toplanması	32
3.5. Verilerin Analizi.....	33

4. BULGULAR	34
4.1. İlkokul Yöneticilerinin, COVID-19 Sürecinde, Eğitim Teknolojileri Yoluyla Uzaktan Eğitimi Yönetmek İçin Belirledikleri Amaçlar.....	34
4.2. İlkokul Yöneticilerinin, COVID-19 Sürecinde, Eğitim Teknolojileri Yoluyla Uzaktan Eğitimi Yönetmek İçin Belirledikleri Amaçlara Ulaşmalarını Engelleyen Unsurlar	36
4.3. İlkokul Yöneticilerinin, COVID-19 Sürecinde Öğretmen Ve Öğrencilere Teknoloji Kullanımı Noktasında Destek Sağlaması	38
4.4. İlkokul Yöneticilerinin, COVID-19 Sürecinde Uzaktan Eğitime Erişimde Öğrencilerin Teknolojik Kaynaklara Erişimi Noktasında Eşitliği Sağlamak İçin Yaptıkları.....	39
4.5. İlkokul Yöneticilerinin, COVID-19 Sürecinde Öğrencilerin Uzaktan Eğitime Katılmasını Sağlamak İçin Velilerle Yaptığı İş Birliği	41
4.6. İlkokul Yöneticilerinin, COVID-19 Sürecinde Uzaktan Eğitim Sürecini İzlemesi ..	42
5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	44
5.1. Tartışma.....	44
5.1.1. İlkokul Yöneticilerinin, COVID-19 Sürecinde, Eğitim Teknolojileri Yoluyla Uzaktan Eğitimi Yönetmek İçin Belirledikleri Amaçlara Dair Tartışma.....	44
5.1.2. İlkokul Yöneticilerinin, COVID-19 Sürecinde, Eğitim Teknolojileri Yoluyla Uzaktan Eğitimi Yönetmek İçin Belirledikleri Amaçlara Ulaşmalarını Engelleyen Unsurlara Dair Tartışma	46
5.1.3. İlkokul Yöneticilerinin, COVID-19 Sürecinde Öğretmen Ve Öğrencilere Teknoloji Kullanımı Noktasında Destek Sağlamasına Dair Tartışma	47
5.1.4. İlkokul Yöneticilerinin, COVID-19 Sürecinde Uzaktan Eğitime Erişimde Öğrencilerin Teknolojik Kaynaklara Erişimi Noktasında Eşitliği Sağlamalarına Dair Tartışma.....	48
5.1.5. İlkokul Yöneticilerinin, COVID-19 Sürecinde Öğrencilerin Uzaktan Eğitime Katılmasını Sağlamak İçin Velilerle Yaptığı İşbirliğine Dair Tartışma.....	49
5.1.6. İlkokul Yöneticilerinin, COVID-19 Sürecinde Uzaktan Eğitim Sürecinin İzlemesine Dair Tartışma	49
5.2. Sonuç	50
5.3. Öneriler.....	52
KAYNAKLAR.....	54
EKLER.....	62
ÖZGEÇMİŞ	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.

TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

COVID-19 SÜRECİNDE İLKOKUL YÖNETİCİLERİNİN TEKNOLOJİK LİDERLİKLERİNE DAİR GÖRÜŞLERİ başlıklı tez çalışmamın toplam 77 sayfalık kısmına ilişkin, 5/09/2022 tarihinde tez danışmanım tarafından **Turnitin** adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı **%29** olarak belirlenmiştir.

Uygulanan filtrelemeler:

1. Tez çalışması orijinallik raporu sayfası hariç
2. Bilimsel etik beyannamesi sayfası hariç
3. Önsöz hariç
4. İçindekiler hariç
5. Simgeler ve kısaltmalar hariç
6. Kaynaklar hariç
7. Alıntılar dahil
8. 7 kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Necmettin Erbakan Üniversitesi Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve tez çalışmamın, bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranının (%30) altında olduğunu ve intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

5/09/2022

Mehmet Şevki TURHAN

Dr. Öğr. Üyesi Osman DALAMAN

BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ

Bu tezin tamamının kendi çalışmam olduğunu, planlanmasından yazımına kadar tüm aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez hazırlama kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını ve bu kaynakların kaynaklar listesine eklendiğini beyan ederim.

5/09/2022

Mehmet Şevki TURHAN

SİMGELER VE KISALTMALAR

Simgeler

f : Frekans

Kısaltmalar

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

EBA: Eğitim Bilişim Ağı

ÖBA : Öğretmen Bilişim Ağı

MEBBİS : Milli Eğitim Bakanlığı Bilişim Sistemleri

YEĞİTEK : Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü

FATİH: Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi

ISTE : International Society for Technology in Education (Uluslararası Eğitimde Teknolojiler Topluluğu)

NETS- A : National Educational Technology Standards (Ulusal Eğitim Teknolojileri Standartları)

ÖZET

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Temel Eğitim Anabilim Dalı
Sınıf Eğitimi Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

COVID-19 SÜRECİNDE İLKOKUL YÖNETİCİLERİNİN TEKNOLOJİK LİDERLİKLERİNE DAİR GÖRÜŞLERİ

Mehmet Şevki TURHAN

Bu araştırmada COVID-19 sürecinde ilkokul yöneticilerinin teknolojik liderliklerine dair davranışlarını incelemek amaçlanmıştır. Araştırma nitel araştırma şemsiyesi altında durum çalışması ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın evrenini Konya ilinde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı devlet okullarında görev yapan ilkokul yöneticileri oluşturmaktadır. Örneklemi ise Karatay ilçesinde devlet okullarında görev yapan kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi ile seçilen çalışmaya gönüllü olarak katılmak isteyen 24 ilkokul yöneticisi oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak Turan (2020) tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Veriler 2021-2022 eğitim öğretim yılı içerisinde araştırma kapsamında Konya ili Karatay ilçesinde görev yapan 24 ilkokul yöneticileri aracılığıyla toplanmıştır. Toplanan veriler nitel araştırmalarda içerik analizi yöntemiyle, önceden belirlenen temalar üzerinden tümden gelim yoluyla kodların oluşturulması şeklinde işlenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre; 1- İlkokul yöneticilerinin COVID-19 sürecinde eğitim teknolojileri yoluyla uzaktan eğitimi yönetmek için belirledikleri amaçların başında uzaktan eğitime katılım sağlanması, eğitim öğretim faaliyetlerinin uzaktan eğitimle devamını sağlayabilme ve öğretmenlerin teknolojik liderliklerine destek olmak gelmiştir. 2- COVID-19 sürecinde, eğitim teknolojileri yoluyla uzaktan eğitimi yönetmek için belirledikleri amaçlara ulaşmalarını engelleyen unsurların başında ailelerin maddi olanaksızlıkları, internet bağlantı ve altyapı yetersizlikleri, evlerdeki teknolojik cihazların yetersizliği gelmektedir. 3- COVID-19 sürecinde ilkokul yöneticilerinin öğretmen ve öğrencilere teknoloji kullanımı noktasında sağlanan desteğe dair öncelikle yapılanların okulun imkanlarından yararlanılmasını sağladıkları, öğretmenlere eğitim verilmesini sağladıkları, yardımcı oldukları, EBA destek noktalarına yönlendirmede bulundukları belirtilmiştir. 4- COVID-19 sürecinde ilkokul yöneticilerinin, uzaktan eğitime erişimde öğrencilerin teknolojik kaynaklara erişimi noktasında fırsat eşitliği sağlamalarına dair hayırseverler ve veli yardımlarından yararlandıkları, okulun imkanlarından yararlandıkları ve EBA destek noktalarına yönlendirme de bulundukları belirtilmiştir. 5- COVID-19 sürecinde ilkokul yöneticilerinin, öğrencilerin uzaktan eğitime katılmasını sağlamak için velilerle yaptığı iş birliğini, internet ve sosyal medya aracılığıyla iletişim kurarak, telefon görüşmeleri yaparak ve SMS ile iletişim kurarak, yüz yüze görüşmeler yaparak gerçekleştirdikleri belirtilmiştir. 6- COVID-19 sürecinde ilkokul yöneticilerinin, uzaktan eğitim sürecinin izlemesini EBA raporları aracılığıyla, Zoom ve EBA canlı derslere katılım ile, öğretmen, öğrenci ve veliler ile görüşerek, sınıf defteri-ders raporları kontrolü ile gerçekleştirdikleri belirtilmiştir.

Anahtar Kelimeler: COVID 19, İlkokul Yöneticileri, Liderlik, Teknolojik Liderlik, Uzaktan Eğitim

ABSTRACT

Necmettin Erbakan University, Graduate School of Educational Sciences
Department of Basic Education
Primary Education Program
Master Thesis

OPINIONS OF PRIMARY SCHOOL ADMINISTRATORS ON TECHNOLOGICAL LEADERSHIP IN THE COVID-19 PROCESS

Mehmet Şevki TURHAN

In this study, it is aimed to examine the behaviors of primary school administrators regarding their technological leadership during the COVID-19 process. The research was carried out with a case study under the umbrella of qualitative research. The universe of the research consists of primary school administrators working in public schools affiliated to the Ministry of National Education in Konya. The sample consists of 24 primary school administrators working in state schools in Karatay district, who want to voluntarily participate in the study selected by the easily accessible sampling method. A semi-structured interview form developed by Turan (2020) was used as a data collection tool. The data were collected through 24 primary school administrators working in the Karatay district of Konya province within the scope of the research in the 2021-2022 academic year. The collected data were processed by content analysis method in qualitative research, in the form of deductive generation of codes over predetermined themes. According to the research results; 1- Participating in distance education, ensuring the continuation of education and training activities with distance education, and supporting the technological leadership of teachers were among the primary goals that primary school administrators set for managing distance education through educational technologies during the COVID-19 process. 2- In the COVID-19 process, the financial difficulties of families, the inadequacy of internet connection and infrastructure, and the inadequacy of technological devices at home are the leading factors that prevent them from achieving the goals they have determined to manage distance education through educational technologies. 3- It has been stated that during the COVID-19 process, primary school administrators ensured the use of the school's facilities regarding the support provided to teachers and students in the use of technology, providing training to teachers, helping them, and directing them to EBA support points. 4- It has been stated that during the COVID-19 Process, primary school administrators benefited from philanthropists and parents' help to ensure equality of students' access to technological resources in accessing distance education, they benefited from the school's facilities, and they also provided guidance to EBA support points. 5- It was stated that during the COVID-19 process, primary school administrators cooperated with parents to enable students to participate in distance education, by communicating via the internet and social media, by making phone calls and communicating via SMS, and by making face-to-face meetings. 6- It has been stated that during the COVID-19 process, primary school administrators monitor the distance education process through EBA reports, by participating in Zoom and EBA live classes, by meeting with teachers, students and parents, and by checking the class book-lesson reports.

Keywords: COVID 19, Primary School Administrators, Leadership, Technological Leadership, Distance Education

BÖLÜM 1

1. GİRİŞ

2019 yılı Aralık ayında Çin'in Wuhan kentinde ortaya çıkan ve kısa süre içerisinde tüm dünyayı etkisi altına alan COVID-19 Dünya Sağlık Örgütü tarafından önce salgın olarak ilan edilmiş, ülkemizde de ilk vakanın görüldüğü 11 Mart 2020 tarihinde ise Dünya Sağlık Örgütü tarafından COVID-19 pandemi olarak ilan edilmiştir. Pandemi nedeni ile ülkemizde 100.400 kişi, dünyada ise 6.309.633 kişi hayatını kaybetmiştir (T.C. Sağlık Bakanlığı, 2022; WHO, 2022). COVID-19 salgını ile birlikte yaşam tarzı altüst olmuştur. İnsanlar evlerine kapanmak ve sosyal mesafe kurallarına uyarak yaşamak zorunda kalmıştır. (Lourenco & Tasimi, 2020). Pandemiler, ülkelerin sağlık sistemlerini derinden etkilemenin yanında ekonomik, siyasi ve sosyal açıdan da köklü değişimlere de neden olabilmektedirler (Taş, 2021). Ülkemizde ilk vakanın çıkmasının hemen ardından, yüz yüze eğitime ara verilmiş, 23.03.2020 tarihi itibarı ile uzaktan eğitime geçilmiştir (Selçuk, 2020). Bir buçuk yıl boyunca ara ara sınıf mevcudunun yarısı ile yüz yüz eğitim denense de süreklilik arz edememiştir. Ancak 2021-2022 eğitim öğretim süreci başlangıcı olan 06.09.2021 tarihi itibarı ile tekrar yüz yüze eğitime dönülebilmıştır (Özer, 2021). Bu uzun süreli yaşanan sorun dahi küresel bir krize dönüşen pandemi sürecinde en çok etkilenen alanların başında eğitim sektörünün geldiğinin önemli örneklerindendir.

Pandemi döneminde dünya genelinde eğitim öğretimde öğrencilere yönelik teknolojik araçlar ve internet tabanlı eğitim sistemleri ile uzaktan eğitim uygulamaları başlatılmıştır (Onyema vd., 2020; Zhou, Li, Wu ve Zhou, 2020; Akt: Erdem, Ünay ve Çakıroğlu, 2021). Uzaktan eğitim araçlarının, teknolojinin bir parçası olması nedeniyle uzaktan eğitimle teknolojiyi bir bütün haline getirebilmek önem arz etmektedir. Bu bağlamda, uzaktan eğitimde, materyallerden üst düzeyde yararlanmaya olanak sağlayacak eğitim ortamlarının oluşturulması gerekmektedir (Sarıbiyık, 2022). Okullarda eğitim ortamlarının oluşturulmasında büyük sorumluluk üstlenecek kişilerin ise okul yöneticilerinin olduğu düşünülmektedir.

Krizler salgın döneminde olduğu gibi bir anda gelişme gösterdiği için, okul yöneticilerinin örgütsel amaçları doğrultusunda ve zamanı geldiğinde gerekli değişimlere adaptasyonu sağlayarak öğrencileri ile öğretmenleri ileriye taşıma noktasında liderlik becerilerini kullanmalarını gerektirmektedir (Erdoğan, 2021). Eğitim öğretim sürecinde

Covid-19 pandemisi ile en önemli unsur olan uzaktan eğitim çalışmalarının nitelikli şekilde yürütülebilmesi önemli bir zorunluluk olmuştur. Ani gelişen bu ilk uygulama sürecinde eksikliklerin ve yetersizliklerin hızla giderilememesi halinde sonraki yıllarda eğitim gören öğrencilerin eğitim aldıkları konularda yetersiz, eksik ve hatta hatalı bilgilerle donanmaya başlamaları riskini ortaya çıkaracaktır. Yaşanılan bu ilk uygulama süreci, sorunların hızlı ve etkili şekilde tespit edilmesi ve çözüme yönelik önlemlerin acil alınması gerektiğini ortaya koymuştur (Erzen ve Ceylan, 2020). Millî Eğitim Bakanlığı iyi niyet ile tüm öğrencilere ulaşmaya ve ihtiyaçlara karşılık vermeye çalışmış fakat tüm öğrencilere ulaşabilme ve öğrencilerin velilerini bu noktada memnun etme de arzu edilen seviyeye ulaşamamıştır. (Demirdağ, 2022). Milli Eğitim Bakanlığı öğrenci, öğretmen ve toplum sağlığını göz önünde bulundurarak önlemler almıştır. Fakat aniden gelişen sürece bağlı olarak alınan önlemler ilk zamanlarda beraberinde bazı aksaklıkları da getirmiştir.

16 Mart 2020 tarihi itibari ile yüz yüze eğitime ara verilen ülkemizde 23.03.2020 tarihi itibari ile öğrencilerin EBA TV ve EBA üzerinden uzaktan eğitim görmeleri kararı alınmış ve eğitimde daha önce tecrübe edilmemiş öğrenci, öğretmen, okul yöneticisi ve velilerin uyum sağlamaları gereken yeni bir süreç başlamıştır. Kriz anlarında lider olan okul yöneticilerinin krize dair tüm olanı biteni öğrenmeyi amaçlaması, proaktif olması, tüm paydaşlarla iletişim içerisinde olması ve herkese güvenmesi oldukça önemlidir (Tuğcu, 2004). Bakanlık tarafından alınan kararların uygulanmasında okul yöneticilerine sahada ki uygulayıcı liderler olarak büyük görevler düşmüş ve bu durum okul yöneticilerinin teknolojik liderlik özelliklerinin önemini ön plana çıkarmıştır.

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın problem durumuna, araştırmanın amacına, araştırmanın önemine, sayıltılar, sınırlılıklara ve tanımlara yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu ,

Teknolojinin hayatımızın her alanında etkisini fazlasıyla hissettiğimiz günümüz dünyasında eğitimin bunun dışında kalması düşünülemezdi. Fakat son birkaç yılda bütün dünyayı etkisine alan COVID-19 virüsü kaynaklı pandemi nedeni ile bu etki bambaşka bir boyuta ulaşmıştır. Birçok alan ile birlikte okullarında kapanıp yüz yüze eğitime ara verilmesi ile uzaktan eğitim, hibrit eğitim gibi sistemler eğitimin destekleyicisi olmaktan çıkıp, eğitimin uygulanma ve yürütülmesinin yegâne unsurları haline gelmiştir. Dolayısı ile teknoloji de eğitimin destekleyici bir unsuru olmaktan çok öte bir noktada yerini almış ve eğitimin olmazsa olmazları arasına girmiştir. Dünya genelinde olduğu gibi ülkemizde de okullar arası

akademik başarı farkları nedeni ile uzaktan eğitim aracılığıyla öğrencilerin eğitimden kopmalarının önünde geçmek adına, okulda hazır bulunuşluğun artırılması hedeflenmiştir (Işık ve Bahat, 2021).

Şentop, (2021) "Hibrit olarak nitelenen bu yeni süreç eğitimi, zaman ve mekân sınırlamasından kurtarıyor ve yeni ufuklar açıyor. Salgının hala aktif şekilde sürdüğünü ve biraz daha devam edeceğini düşünürsek dijital eğitimin ne kadar önemli olduğunu daha iyi idrak edebiliriz. Salgın sonrası yeni normalimiz zorunlu değişim gerektiren online eğitim ve online hizmetler hayatımızda kalıcı olarak bulunmaya devam edecektir, öyle gözüküyor. Türkiye'nin hem yerelde hem de küresel düzeyde eğitim alanında rekabet gücünü artıran bu teknolojik yatırımlara devam edeceğiz ve etmek zorundayız." T.B.M.M. başkanının da ifade ettiği gibi salgının bitmesi birçok alanda tamamen eskiye dönüşü getirmeyecek, eğitimde de çok daha ön plana çıkmış olan hibrit modeller, online eğitim gibi süreçler yeri koruyacak gibi durmaktadır.

ISTE (International Society for Technology in Education) Uluslararası Eğitimde Teknolojiler Topluluğu eğitim alanında teknoloji kullanımına dair kalıplar üzerine faaliyet icra eden ve amacı kar etmek olmayan bir sivil toplum örgütüdür. ISTE, eğitimde teknoloji kullanımı noktasında öğrenci, öğretmen, yönetici ve teknoloji koçlarına dair standartlar geliştirmekte ve bu standartları belirli zamanlarda güncelleyip yayınlamaktadır. ISTE 'nin yayınladığı bu standartlar dünyanın kırk ülkesi tarafından kendi eğitim sistemlerine adaptasyonu gerçekleştirilerek eğitim sistemlerine uluslararası bir boyut kazandırmışlardır. (Gökbulut ve Çoklar, 2017). Merkezi Amerika Birleşik Devletleri olan Uluslararası Eğitimde Teknoloji Topluluğunun, teknolojik liderlik konusuna ilk 1990'lı yılların başlarında çalışmaya başladığı ve 2000'li yıllara gelindiğinde ise çalışmalarını artırdığına dair ulaşılan çalışmaların çoğunda, NETS-A Yöneticiler İçin Ulusal Eğitim Teknolojileri Standartları çerçevesinde okul yöneticilerinin teknolojik liderliği konusu çözümlenmiştir (Durnalı, 2018). Teknoloji liderliği alanında NETS-A Yöneticiler İçin Ulusal Eğitim Teknolojileri Standartları yapılan en geniş ölçekli çalışmalardandır. (Hafizoğlu, Karadeniz ve Dalgıç, 2011; Akt. Turan, 2020). ISTE, 2018 senesinde gerçekleştirdiği güncellemesi ile NETS-A (ISTE-2009) olarak bilinen teknoloji liderliği standartlarını Eğitim Liderleri Standartları başlığında beş öncülde toplamıştır. Uluslararası Eğitimde Teknolojiler Topluluğuna göre bir eğitim lideri; eşit vatandaşlığı savunmalı, planlamada vizyon sahibi olmalı, güçlendirici liderlik yapmalı, sistem tasarımcısı olmalı ve sürekli öğrenmeyle ilişkili olmalıdır. Bunlar:

1. Eşit Vatandaşlığı Savunmak: Eğitim lideri olan kişiler, öğrencilerin sınıfta teknolojiyi etkin kullanımını sağlar, orijinal ve dikkat çekici öğrenmelere katılımları noktasında lüzumlu teknolojiye erişimlerine imkân verir, kendisi etkin bir biçimde dijital kaynakları kullanıp ve bu kaynakların eleştirel değerlendirmesini yaparak vatandaşlık modeli ortaya koyar.
2. Vizyoner Planlayıcı: Eğitim lideri olan kişiler, tüm paydaşlar ile iş birliği içerisinde teknoloji kullanımı vasıtası ile öğrencilerinin başarılarını artırma adına ortak bir vizyonun geliştirilmesini sağlar.
3. Güçlendirici Lider: Eğitim lideri olan kişiler, öğrenci ve öğretmenlerin, eğitim-öğretim süreçlerini zenginleştirmek adına teknolojinin imkanlarının yenilikçi bir biçimde kullanmalarına hususunda güçlendirildikleri ortamlar oluşturur.
4. Sistem Tasarımcısı: Eğitim lideri olan kişiler, öğrenme mekanlarında teknolojinin etkili şekilde kullanımını destekleyen kaynakların yeterli olmasını ve ihtiyaç zamanlarında ise kullanılabilir olmasını planlar.
5. Öğrenmeye Bağlılık: Eğitim lideri olan kişiler hem kendileri hem de diğer kişiler için teknolojiye dair mesleki öğrenme faaliyetlerine destek verir. (Turan, 2020).

Teknolojideki gelişimler ve bu gelişimlerin eğitim ile bir araya gelerek birleşmesi sürecinde en önemli sorumluluklardan biri de okul yöneticilerine düşmektedir (Çalık, Çoban ve Özdemir, 2018). Okul yöneticileri öncelikli olarak, teknolojide yaşanan ilerlemelere göre ihtiyaç duyulan eğitimi sağlayacak ortamları hazırlamalı ve okuldaki dijital dönüşüme başarılı bir şekilde liderlik edebilmelidir (Sağbaş, 2019). Eğitimin yüksek oranda teknolojinin yardımıyla yürütülmeye çalışıldığı pandemi sürecinde okul yöneticinin tutumlarını ve davranışlarını inceleme lüzumu ortaya çıkmıştır (Turan, 2020).

Araştırma problemi cümlesini; “COVID-19 sürecinde ilkökul yöneticileri teknolojik liderlik noktasında hangi davranışları sergilemişlerdir?” sorusu oluşturacaktır. Alt problemler ise:

- 1- İlkokul yöneticileri, COVID-19 sürecinde, eğitim teknolojileri yoluyla uzaktan eğitimi yönetmek için belirledikleri amaçlar nelerdir?
- 2- İlkokul yöneticileri, COVID-19 sürecinde, eğitim teknolojileri yoluyla uzaktan eğitimi yönetmek için belirledikleri amaçlara ulaşmalarını engelleyen unsurlar nelerdir?

- 3- İlkokul yöneticileri, COVID-19 sürecinde, öğretmen ve öğrencilere teknoloji kullanımı noktasında nasıl destek sağlamışlardır?
- 4- İlkokul yöneticileri, COVID-19 sürecinde uzaktan eğitime erişimde öğrencilerin teknolojik kaynaklara erişimi noktasında fırsat eşitliğini sağlamak için neler yapmışlardır?
- 5- İlkokul yöneticileri, COVID-19 sürecinde öğrencilerin uzaktan eğitime katılmasını sağlamak için velilerle nasıl iş birliği yapmışlardır?
- 6- İlkokul yöneticileri, COVID-19 sürecinde uzaktan eğitim sürecini nasıl izlemiştir?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, COVID-19 sürecinde ilkokul yöneticilerinin teknolojik liderliklerine dair görüşlerinin incelenmesidir.

1.3.Araştırmanın Önemi

COVID-19 ile hayatımızın birçok alanında olduğu gibi, eğitim alanında da ülkemiz ve dünyamızda yapılan çeşitli faaliyetlerin teknolojik araçlar üzerinden yürütülmesi bir zorunluluk haline gelmiştir. Bu açıdan eğitim faaliyetlerini yürüten yöneticilerin teknolojik liderlikteki rolleri ön plana çıkmıştır. Özellikle ilkokul yöneticilerinin teknolojik liderlik becerisini ne derece gösterebildiklerinin belirlenmesi, bu konuda hangi çalışmalar yaptıklarının ortaya konulması, bu yaşanan tecrübelerden gelecek yıllarda da eğitimin ayrılmaz bir parçası olacağı ortaya çıkan teknolojilerin, eğitim öğretimde kullanımına yönelik yapılacak araştırmaların önemini göstermektedir.

İlgili literatür tarandığında, teknolojik liderlikle ilgili yapılan çalışmaların birçoğunun çalışmamızın ilgili araştırmalar bölümünde de dikkat çekildiği üzere nicel araştırma deseninde hazırlandığı ve COVID-19 pandemisi öncesinde yapıldığı görülmektedir. Bu çalışma ise, insanlık için farklı derslerin çıkartılmasına sebep olacağı düşünülen COVID-19 salgını çerçevesinde, yapılan çalışmaları derinlemesine inceleme olanağı sunan nitel araştırma ile desenlenmiştir. Özellikle küçük yaş gruplarında dikkat süreleri ve derse dikkat çekmenin zorluğu göz önünde bulundurularak, uzaktan eğitim faaliyetlerinin daha zor gerçekleştirebileceği düşünülen ilkokul kademesinde, bu sürecin teknolojik liderlik boyutu açısından araştırılacak olmasının, hem alan yazına katkı sağlayacağı hem de ilgililere bu konuda fikir vermesi noktasında önemli olduğu düşünülmektedir.

1.4.Varsayımlar

- Katılımcıların ölçekleri doldururken doğru bilgi verecekleri varsayılmıştır.
- Araştırmacının veri toplamada kullandığı “Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formunun” araştırmanın amacına uygun olduğu kabul edilmiştir.

1.5.Sınırlılıklar

- Araştırma zaman bakımından 2021–2022 eğitim-öğretim yılıyla sınırlı olacaktır.
- Araştırma veri toplama aracından elde edilen bulgularla sınırlı olacaktır.
- Araştırma eğitim paydaşlarından Konya ili Karatay ilçesindeki ilkokul yöneticileri ile sınırlıdır.

1.6.Tanımlar

Lider: Bir kuruluşun en üst düzeyde yönetimiyle görevli kimse (TDK, 2021).

Liderlik: Liderin görevi (TDK, 2021).

Uzaktan Eğitim: Öğrenci ile öğretmen yüz yüze olmadan çeşitli iletişim araçları kullanılarak belli bir merkezden yapılan eğitim biçimi. (TDK, 2021).

Teknoloji: İnsanın maddi çevresini denetlemek ve değiştirmek amacıyla geliştirdiği araç gereçlerle bunlara ilişkin bilgilerin tümü (TDK, 2021).

Teknolojik Liderlik: Hem ferdi hem de örgüt olarak verimliliği artırma adına teknolojiyi kurumda etkili bir biçimde bir araç olarak kullanan kişiye teknolojik lider denilmektedir (Durnalı ve Akbaşlı, 2020).

BÖLÜM 2

2. ALAN YAZIN

2.1.Teknoloji

2.1.1. Teknoloji Kavramı

Teknoloji kelimesi, Antik Yunanda ‘techne’ kelimesinden gelmektedir ve kelime anlamı sanat ve zanaat ayrımı yapmaksızın insanın icra ve imal etme kabiliyetini nitelemektedir (Shiner, 2004; Akt: Yumurtacı, 2021)

Türk Dil Kurumu ‘Teknoloji’ kavramını “Bir sanayi dalı ile ilgili yapım yöntemlerini, kullanılan araç, gereç ve aletleri, bunların kullanım biçimlerini kapsayan uygulama bilgisi, uygulama bilimi”, “İnsanın maddi çevresini denetlemek ve değiştirmek amacıyla geliştirdiği araç gereçlerle bunlara ilişkin bilgilerin tümü” olarak tanımlamaktadır. (TDK, 2021)

Teknoloji; araştırma geliştirme faaliyetleri, üretim, pazarlama, satış ve satış sonrası hizmetleri içeren bir sanayi sürecinin etkili ve verimli bir şekilde gerçekleştirilmesi için gereken bilgi ve beceriler bütünüdür (Şenel ve Gençoğlu, 2003).

2.1.2. Eğitim Teknolojisi

Teknolojiyi doğru ve yararlı kullanabilen; onu bir amaç olmaktan öte araç olarak faal bir şekilde yönetebilen bireyler yetiştirebilmek dijital yetkinliklerin artırılmasıyla mümkün olacaktır. Günümüzde dijital materyaller ve içerikler öğrencilerin hayatının bir parçası haline gelmiş ve gün geçtikçe de hızlı bir şekilde yaygınlaşmaktadır. Burada dikkat edilecek nokta dijital yerliler diye tabi edilen bireylerin etik ilkeler çerçevesinde uygulamalarını gerçekleştirebilmesi ve üstüne düşen rolü yerine getirebilmesidir (Ekmen ve Bakar, 2019). Bu bağlamda dijital okuryazarlık kavramının ön plana çıktığı söylenebilir.

Eğitim Teknolojisi, makul teknolojik ilerlemeler ve kaynak bularak kullanma ve yönetip öğrenmeyi kolay hale getirme ile performans artırma çalışması ve etik uygulamasıdır (AECT Definition and Terminology Committee, 2008; Akt: Turan vd, 2020). Bu tanımdan yola çıkarak süreci yönetecek ve sürece liderlik edecek kişinin okul yöneticileri olduğu görülmektedir.

Alkan'a (2011) göre; "Eğitim Teknolojisi, genelde eğitime, özelde öğrenme durumuna egemen olabilmek için bilgi ve becerilerin işe koşulmasıyla öğrenme ya da eğitim süreçlerinin işlevsel olarak yapılandırılmasıdır. Öğrenme-öğretme süreçlerinin tasarlanması, uygulanması, değerlendirilmesi ve geliştirilmesi işidir." Buna göre eğitim teknolojileri için sistematik çalışma ürünü demek yanlış olmasa gerek.

Demirel (2020) 'e göre Eğitim Teknolojisi, iletişim ve öğrenme alanlarında araştırmalar ile kavramlar üzerine sistemli bir planlama yaparak, ulaşılabilen insana dair ve insan dışı kaynakları, belli metot ve teknikleri zekice ve ustalıkla kullanımla ulaşılan neticeleri değerlendirerek eğitim özel amaçlara varma süreci olarak tanımlamaktadır. Burada da eğitim teknolojilerinin amaca ulaşmak için kullanılan bir araç olduğu vurgusunu görmekteyiz.

Ülkemiz de eğitim teknolojilerinin okullarda entegrasyonu noktasında ise; Tarihten günümüze doğru baktığımızda 1951 yıllarında eğitim malzemelerinin görsel ve işitsel üretimi ve çoğaltılması maksadı ile "Öğretici Filmler Merkezi (ÖFM) adıyla kurulan; bünyesinde 1962 yılında 'Radyo İle Eğitim Ünitesi' kurulması ile adı 'Film Radyo Grafik Merkezi (FRGM)' olarak değiştirilen, 1968 yılına gelindiğinde 'Film-Radyo ve Televizyonla Eğitim Merkezi' (FRTEM) adıyla TRT ile aynı anda televizyonla eğitim yayınlarına başlayan, Film, Radyo ve TV gibi modern ve güçlü yayın araçlarından eğitim ve öğretimde yaygın ve planlı bir biçimde yararlanarak hizmet veren, eğitimde teknolojiyi ve iletişim araçlarını kullanma misyonunu yerine getiren, 1992 yılında Film-Radyo ve Televizyonla Eğitim Başkanlığı (FRTEB), 1998 yılında Genel Müdürlük statüsü kazanarak adını Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü (EĞİTEK), 2011 yılında yeni bir yapılanma ile bugünkü adını alan Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü (YEĞİTEK)" çatısı altında yürütüldüğünü görmekteyiz (MEB, 2021).

MEB'e bağlı YEĞİTEK eğitim öğretimin teknoloji ile desteklenmesine bilişim araçlarının kullanılmasına bilgi ve iletişim teknolojilerini tanıtmak için film yayın ve programların hazırlanmasını sağlar. Eğitim öğretim faaliyetlerinde kullanılan güncel teknolojileri takip etmesi ve uygulanabilirliğinin değerlendirilmesine, tüm yurttaki eğitim öğretim gören öğrencilerin eşit koşullarda teknoloji ve bilişim sistemlerinden faydalanmasını sağlamak görevleri arasındadır. Ülkemizde eğitim teknolojilerinin okullarımızda uygulanması adına yapılan son yıllardaki en büyük projenin 2010 Kasım'da başlatılan FATİH projesi olduğunu görmekteyiz. Eğitim öğretim süreçlerinde fırsat eşitliği sağlama adına, okullarda teknolojiyi iyileştirmek maksadı ile bilişim teknolojilerinin eğitim öğretim sürecinde birden

çok duyu organına hitap etmesi suretiyle, ders süreçlerinde faal kullanım amacı ile FATİH Projesi başlatılmıştır. Bu çerçevede yola çıkılmış çözüm adına başarı faktörlerini 5 temel (Erişilebilirlik, Verimlilik, Eşitlik, Ölçülebilirlik, Kalite) başlığa dayandırılmıştır. Eğitim Bilişim Ağı (EBA), FATİH Projesi içerisinde eğitim içeriklerinin dijitalleşmesinin sağlanması ve yönetilmesi çalışmaları kapsamında geliştirilmiş ile 2012 Şubat ayında yayına başlamıştır. EBA, web tabanlı eğitim ve e-öğrenme kavramlarının bir arada değerlendirilmesi ile sosyal eğitim platformu olarak tasarlanmıştır. EBA açılmasından bugüne kadar teknolojik gelişmeler ve kullanıcıların gereksinimleri göz önünde alınarak aralıksız yenilenen dinamik bir platformdur. Salgın ile birlikte başlayan uzaktan eğitimin ana öğeleri TRT EBA yayınları ve EBA platformu olmuştur. 23.03.2020 itibariyle, tüm sınıf mertebelerinde TRT ile oluşturulan iş birliği boyutunda televizyon yayınları yapılmıştır. EBA Canlı Ders uygulaması ise 13.04.2020’de devreye girmiş öğretmenler ve öğrencilerin güven içerisinde ve kişisel veri gizliliği korunarak senkron ders yapabilme şansı buldukları ve anlık olarak etkileşim içerisinde olabildikleri bir ortam oluşturmuştur. (MEB, 2022). Bu kapsamda 2021-2022 eğitim öğretim yılı yarıyıl tatilinde kullanıma açılan Öğretmen Bilişim Ağı (ÖBA) da eğitim alanında eğitim teknolojilerinin öğretmen gelişim alanında kullanımı noktasında, dikkat çeken önemli bir uygulama olarak hayata geçmiştir.

2.1.3. MEB 2023 Eğitim Vizyon Belgesinde Teknolojiye Bakış

İnsan ve teknoloji etkileşiminde göstergenin makineler yönünde ağır bastığı fikri birçok uzmanın geçmişte bilimkurgu olarak değerlendirdiği senaryoları; günümüz koşullarında olağan, canlı ve aktüel bir transferi şeklinde görülmektedir. Katkı marjı çok yüksek teknolojilerin ilerlemesinin ışık hızında olması bütün işkollarında dönüşüme dair ciddi adımlar atılmasını zorunlu kılmıştır. (Selçuk, 2018). Bu adımları planlı ve sistemli şekilde yürütmek isteyen MEB ’in yayınladığı 2023 Eğitim Vizyon Belgesinde teknolojinin önemli bir yer tuttuğu görülmektedir. Öğrenme araçları vasıtasıyla veri temelli yönetim başlığı altında birinci hedefin MEB ’in tüm kararlarının veri temelli hale gelmesine yönelik olduğunu görmekteyiz. Yine bu amaca yönelik yapılacak çalışmalardan Norm İşlemleri, Bedensel Engelli Envanteri, e-mezun, e-Okul, EBA, MEBBİS, MEIS, e-Personel, e-Kayıt, DYS, e-Rehberlik, e-Yaygın, Açık Öğretim sistemleri, Kitap Seçim, Merkezi Sınav Sonuçları gibi mevcut sistemlerinden gelen veriler kolay erişilebilir bir “Eğitsel Veri Ambarında bütünleştirme ve öğrenim ve öğretimi daha iyi anlamak, etkili geri bildirim sağlamak, performans hedeflemesine dayalı bir eğitim ve öğrenme sürecini hayata geçirmek için

öğrenme analitiği araçları geliştirilmesi hedefleri dikkat çekmektedir. Yine diğer bir hedef okul bazında veriye dayalı yönetime geçileceğini bildirmektedir. Bu hedefe yönelikte bakanlığın ve okul yöneticilerinin ilçe, il, bölge ve ülke çapında okul gelişim planlarını izleyebileceği çevrimiçi bir platform kurulacağı, Veri Bilgilendirme Sistemi” üzerinden farklı bir dijital ortam geliştirileceği, bu platform üzerinden okul, veli, öğretmen üçgeninde eş zamanlı etkilme kurulmasının sağlanacağı, destek ihtiyacı olan öğrencilerin, verilerin analiz edilmesi yoluyla belirlenip okul düzeyinde gelişimleri planlanırken lüzumlu eylemlere yer verilmesinin sağlanacağı bildirilmektedir.

2.1.4. Uzaktan Eğitim

Günümüzde teknolojik gelişmelerin hızına paralel olarak farklı alanlarda gözlemlendiği gibi eğitim alanında da birçok yenilikler görülmektedir. Gelişimi öncelik haline getirmiş toplumlar eğitim sistemlerini sürekli güncellemekte ve eğitimin kalitesini yükseltmek için yapılması gereken yenilikleri düşünerek planlamalarını yapmaktadırlar. Teknolojinin okul öncesinden yükseköğretime kadar süren eğitim öğretim sürecine katkıları tartışılmaz bir gerçektir. Teknolojinin eğitim sistemine entegre olmasıyla birlikte güncel teknolojiler eğitim öğretim ortamlarında yerini almaya başlamış ve süreçleri daha kolay bir hale getirmiştir. Bu bağlamda teknoloji eğitimin vazgeçilmesi zor bir parçası olmuştur (Mercan, 2018; Korkmaz, 2022). Uzaktan eğitim mektupla başladığı sürecini, teknolojik gelişmelerle birlikte, önce işitsel ve görsel medya araçlarıyla günümüzde de bilgisayar ve internet aracılığıyla sürdürülmektedir (Kökösamanlı, 2022). Uzaktan eğitim pandemi ile eğitimin gündemi olsa da uzun zamandır farklı yollarla kullanılan bir yöntem olduğu anlaşılmaktadır.

Uzaktan eğitimde gelenekselleşmiş eğitimde yer alan uygulamalardan farklı olarak değişken, zengin ve etkileşim sunan bir eğitim iklimi oluşturularak şahıslara daha etkin bir eğitim imkânı sunulması arzulanmaktadır. Yine eğitime katılan öğrenci sayısını sınırlandırma neden olan öğretmen, derslik, bina, eğitim materyali gibi birçok ögenin önüne geçilerek eğitim harcamalarının çok daha ekonomik olması gibi büyük bir fayda sağlamaktadır. (Özbay, 2015). Bu maliyet avantajının uzaktan eğitimin önemli artılarından olduğu düşünülmektedir.

Uzaktan eğitim, özel dizayn edilmiş öğretim müfredatı ile metodolojik kısıtlamalar nedeniyle sınıf içi faaliyetlerin gerçekleştirilemediği farklı ortamlar vasıtasıyla belirli bir merkezden öğretim, eğitim planlayıcıları ve öğrenciler arasındaki geleneksel öğrenme,

iletişim ve etkileşimdir. Uzaktan eğitim öğretmenler ve öğrenciler zaman ve mekân sınırlaması bulunmaksızın kendi öğrenmesinden sorumludur şeklinde de tanımlanabilir. Uzaktan eğitim, ortamları farklı ğrenci ve öğretmenlerin iletişim teknolojisi veya posta hizmetlerini kullanarak öğrenme ve öğretme faaliyetlerini yürüttüğü bir eğitim sistemi olarak da ifade edilmektedir (İşman, 2006; Ekin, 2022). Uzaktan eğitim, beklenmedik zamanlarda, ani gelişen durumlarda eğitimin aksamaya uğramasını engellemek adına farklı yerlerde bulunan öğreten, öğrenen ve eğitim materyallerinin bir araya getirildiği hem zaman hem mekândan tasarruf edilebilme şansı veren, zengin içeriklerin kullanımı sayesinde bireysel farklılıkların gözetilmesine imkân sağlayan bir ğretim yöntemi olmasının yanı sıra evden erişim kolaylığı sağlaması yönü ile devamsızlık durumu azaltabilecek bir yöntemdir. (İnal, Sakarya ve Zahal, 2021).

2.2. Liderlik

2.2.1. Liderlik Kavramı ve Liderlik Tanımları

Liderlik konusunda literatürde birçok çalışma yapıldığı görölmektedir. Liderlik özellikleri ve davranışları, ekolleri, süreçleri, kimliği, felsefik ve metodolojik sorunlar gibi lider merkezli konular bu literatürün elemanıdır. (Göktürk ve Ağın, 2020). Günümüze kadar hakkında birçok kitaba, makaleye konu olmuş, yine birçok seminer ve konferans düzenlenerek liderlik kavramı dünya literatürüne 14. asırda girmiştir. 21. asırda liderlik kelimesi noktasında çalışılmış çok sayıda araştırma bulunmaktadır. Halen devam eden tartışma ise liderlik kavramının doğuştan kazanılan mı yoksa sonradan kazanılabilecek bir özellik olduğuna dairdir (Demirsoy, 2016). Liderliğin çok farklı boyutları olduğu düşünöldüğünde tek bir tanımda birleşmenin zor olduğunu söyleyebiliriz.

Liderleri bariz bir şekilde nitelendirmek oldukça zordur, çünkü yaşadığımız dünya dinamik bir yapıdadır, insanların ve toplumun istek ve ihtiyaçları sürekli olarak değişim göstermektedir. Bu değişimler sonucunda liderliğin niteliklerinde değişimler ve gelişmeler söz konusu olmaktadır, sonuç olarak tek bir liderlik anlayışı her durumda yarar sağlayamayabilir (Werner, 1993; Akt. Kırılıoğlu 2021).

TDK lideri “Önder, şef; Bir partinin veya bir kuruluşun en üst düzeyde yönetimiyle görevli kimse; Bir yarışmada başta bulunan takım veya yarışmacı” olarak liderliği ise “Liderin görevi; Önderlik” olarak tanımlamaktadır.

Liderlik bir konumun bir özelliği (devlet başkanı gibi), bir ferdin bir sıfatı (lider doğmuş gibi) ya da bir davranış kategorisi (yapıyı kurma, anlayış gösterme) gibi algılanmaktadır ve insanların talep ederek örgütün amacına dönük faaliyetlerde bulunmalarını sağlayıcı etkileme tavırlarının gösterilmesidir (Balcı, 2021). Liderlik, zeki, yalnız bir kişinin kendi kontrolünü ele geçirmesi gereken bir psikodramadır (Zaleznik, 1998). Burada yapılan tanımlarda liderliğin TDK tanımında vurgulanan önderlik kavramını çağrıştırdığı söylenebilir.

Genel hatlarıyla liderlik, belirli şartlarda, belirli kişisel veya grup amaçlarına ulaşmak üzere bir kişinin başkalarının faaliyetlerini etkileyebilme ve yönlendirebilme süreci olarak tanımlanabilir (Koçel, 2001; Akt.: Bayram, 2013).

Başarılı bir lider mesleki nitelikleri yanında iyi bir sorun çözücü olmalıdır. Çünkü lider birçok farklı sorunla karşılaşacaktır. Bu sorunlar arasında en önemli ve zor olanları insanlarla ilgili sorunlardır. Sorunları çözmek için birçok kişisel yol kullanılabilir fakat en geçerli yol bilim adamlarının kullandığı bilimsel metotlardır ve liderlerin bu metotları bilmesi gerekir (Sarıalp, 1991). Lider bilim adamı tavrıyla sorunlara yaklaşmalı akılcı çözümler üreterek sorunların üstesinden gelebilmelidir.

Liderliğin olmazsa olmaz şartı duygusal zekadır. Bir birey çok iyi bir eğitime, keskin ve analitik bir zihne sahip ve mükemmel düşünceler üreten bitmez bir kaynakla kuşanmış olsa dahi, duygusal zekâ eksiği var ise büyük bir lider olamaz. Büyük liderleri sıradan liderlerde ayıran IQ veya teknik beceriler değil, duygusal zekâdır (Engin, 2018). İş insanla olanın, duygusal bir varlık olan insanın bu yönünü görmezden gelerek başarılı olma şansının olmadığı vurgusu dikkat çekmektedir.

2.2.2. Liderlik Gücünün Kaynakları

Liderlik, kaçınılmaz olarak, başkalarının düşüncelerini ve eylemlerini etkilemek için gücü kullanmayı gerektirir (Zaleznik, 1998). Etkili liderlik güçlü liderlik ile gelir (Bursalıoğlu, 2019). Liderler çalışanlarını etkilemede başarılı olmak için kullandıkları çeşitli yönetim biçimleri ve liderlik stilleri ile gücün etkisini bilmelidirler (Koşar, 2019). Güç, bir bireyin başka bir bireyi istediği yönde etkileyebilmesi ve birey üzerinde istediği değişimleri gerçekleştirebilmesi ile ilgilidir. Şahsın yapmak istediklerini başkalarına yaptırabilme

yeteneği olarak ifade edilebilir (Bağcı ve Bursalı, 2011). Etki için bir g gerekir ve lider gcn kaynağını, etkisini ve nasıl kullanılması gerektiği bilmelidir.

Alanyazına bakıldığında liderin güç kaynakları kullanımına dair araştırmalar, French ve Raven (1959)'in ortaya koyduğu 5 kaynağı temel almaktadır. Birinci güç kaynağı; meşru güç, bir ferdin, başkasının kendisi için davranış kalıpları belirlemeye hakkı olduğunu düşünmesi; ödüllendirme gc, bir ferdin, başkasının kendisinin ödüllendirilmesine aracılık etmesi yönünde algısı ile; zorlayıcı güç, bir ferdin ceza uygulama tehdidi imkânı ile; uzmanlık gc, ferdin diğer ferdin özel bir bilgi veya uzmanlığa sahip olduğunu düşünmesi durumunda; benzeşim gc, fertlerden birinin kendi davranışlarını başka bir ferdin davranışlarını örnek olarak değerlendirmesi ile ortaya çıkmaktadır (Meydan ve Polat, 2010). Raven (1965) bilgi gcn bunlara ek altıncı sosyal güç kaynağı olarak modele daha sonra eklemiş ve bilgi gcn, liderin sahip olduğu uzmanlık gcnden farklı olduğunu, üstün nitelikli bilginin ve bu bilgiyi kullanarak izleyicileri ikna etmenin gc olarak açıklamıştır (Akt.: Meydan, Dirik ve Eryılmaz, 2018).

Liderinin güç kaynakları pozisyon ve birey kaynaklı olarak da ifade edilmektedir. Pozisyon kaynaklı gler biçimsel güç kaynakları olup, meşru g, ödüllendirme gc ve zorlayıcı güç; birey kaynaklı gler ise biçimsel olmayan, uzmanlık gc ve benzeşim gc olarak ifade edilmektedir (Yukl & Chavez, 2002; Akt: Toptaş ve Taştan, 2020). Liderliğin güç kaynaklarını iyi analiz etmeyi ve yerli yerinde kullanmayı gerektirdiği söylenebilir.

2.3. Eğitimde ve Okul Yönetiminde Liderlik

Okul yöneticileri personelini etkilemede farklı etkileme yöntemleri kullanmaktadır. Çalışanları etkilemeyi amaçlayan okul yöneticilerinin duruma uygun sert ve yumuşak etkileme taktiklerini kullanmaları gerekmektedir (Koşar, 2020). Bilim ve teknolojiadaki ilerleme ile değişen toplumlarda, örgütlerin varlığını sürdürebilmesi için ortak becerilerin etkin bir şekilde yönetilmesi gerekmektedir. Bu noktada liderin üstleneceği rol ön plana çıkmaktadır. Eğitimin önemli ögesi okullar başta olmak üzere etkileşimin yoğun yaşandığı tüm örgütler için de bu geçerlidir (Turan, 2021). Okul yönetiminde liderlik, gün geçtikçe artan sıklıkta ifade edilen bir olgu haline gelmiştir. Bu durum her geçen gün okul yöneticilerinin, yöneticilikten çok liderlik yönünü ön plana çıkarmakta, dolasıyla okul yöneticilerinden liderlik beklenmektedir. Okul yöneticilerinin eğitimsel, öğretimsel vb. liderlik rollerini yerine

getirmeleri beklentisi vardır (Demirtaş, 2021). Okul yöneticilerinin, iyi bir yönetici olmanın yolunun, iyi bir liderlikten geçtiği kanısının günden güne yerleştiğini görmeleri gerekir.

Eğitim yöneticiliği eğitim alanındaki psikolojik danışmanlık, öğretmenlik ve denetmenlik gibi iş alanlarına benzer biçimde özel uzmanlık bilgisi ve marifeti gerektirir (Sezgin, 2019). Yöneticiliğin farklı meziyetler isteyen kolay olmayan bir iş olduğunu görmekteyiz.

Okul yönetiminde liderlik öncelikle problemleri rasyonel bir bakış açısı ile görmeyi daha sonra bu problemleri çözecek kabiliyetlere sahip olmalıdır. (Bursalıoğlu, 2019). Okul yöneticisinin ortaya koyacağı liderlik davranışı, kurumu tesirli kılmanın önemli parametrelerinden birisi olarak görülmeye başlamıştır. (Gül, 2020). Lider bir okul yöneticisi ile kurumlarda problemler gerçekçi bakış açıları ile çözülürken, kurumların etkililiği artacaktır.

Eğitim liderlerinde bulunması gereken özelliklerden bazıları şöyle sıralanmaktadır: (Institute for Educational Leadership, 1994; Akt. Gül, 2020) Kurumlarındaki bütün ilgililer ile ilişkilerinde dikkatlidir. Örgütün sınırları içinde etkili bir iletişim kurar. Arkadaşlarıyla iş birliği yapar. Güçlü bir vizyona sahip olup, toplum ve okul iş görenleri ile birlikte çalışmaya isteklidir. Çatışmaları başarı ile yönetir. Başkalarıyla güvene dayalı ilişkiler kurar. Risk alır ve grup çalışmalarını destekler. Uzlaşmaya dayalı kararlar alır ve farklı sorumlulukları yönetebilir.

2.4. Okul Yöneticilerinin Teknolojik Liderliği

Teknolojik lider takipçilerinin gücünün ortaya çıkmasını sağlarken, teknolojiyi hem kullanan hem de takipçilerine kullandıran kişidir (Can, 2003). Hem ferdi hem de örgüt olarak verimliliği artırma adına teknolojiyi kurumda etkili bir şekilde bir vasıta olarak kullanan şahsa teknolojik lider denilmektedir (Durnalı ve Akbaşlı, 2020). O halde okul yöneticilerinin hem kendilerinin teknolojiyi etkili bir biçimde kullanması hem de uhdesinde çalışan personeli kullanmaya teşvik etmesi gerektiği söylenebilir.

Teknolojik liderlik etkili eğitim öğretim sisteminin oluşturulması ve sürdürülebilmesi için, teknolojinin yararlarının azami seviyede etkili olmasını sağlama ve önderlik etmektir (Durnalı, 2018). Teknoloji lideri bir okul müdürü, eğitimin teknolojiyle birbirini

tamamlamasını kolay hale getiren; eğitim ile yönetim teknolojilerinin ihtiyacının giderilmesi noktasında eldeki okul kaynaklarını verimli kullanan ve ihtiyaç durumunda bu kaynakları artırabilen; öğretmenlerin eğitim teknolojileri yetkinliğini ve bu alanda mesleki gelişimi yakından izleyen; okulunda öğretim faaliyetleri ve öğrenci akademik başarısını teknolojik ortamlarda izleyip, değerlendiren; okul çevresi ile iletişimin noktasında teknolojik iletişim araçlarına ihtiyaç ölçüsünde yer veren etkili eğitim ve öğretim lideridir (Banoğlu, 2011). Okul yöneticisinin teknolojiyi çok yönlü kullanması ve bu konuda liderlik etmesinin önemli olduğu dikkat çekmektedir.

Teknolojide gelişim ve bu gelişmelerin eğitimle harmanlanması sürecinde en hassas rollerden birisi okul yöneticilerine düşmektedir. Okul yöneticilerinin kurumlarında teknolojik liderlik rolünü üstlenmeleri gerekir (Çalık, Çoban ve Özdemir, 2018). Okul yöneticileri günümüzde iyi birer eğitim lideri olmak istiyorsa teknolojiden anlaması, teknolojiyi tanınması, teknolojik uygulamalar konusunda bilgi sahibi olması ve daha önemlisi değişim sürecini içselleştirmesi ve bu konularda personeline destek olması gerekmektedir. Bununla birlikte öğrencilerin tümü için dijital kaynaklar ile öğrenmelerine, cinsiyet ayrımı yapmadan adaletli bir biçimde erişim sağlamalı, teknolojiyi demokratik ilkeleri destekleyecek şekilde kullanarak teknolojik liderlik görevini yerine getirmelidir (Sağbaş, 2019). Okul yöneticilerinin dijital liderler olarak, eğitim ile bilişim teknolojilerinin bütünleşmesi noktasında örnek olmaları, yeniliğe açık fertler olmaları ve okuldaki bu konuda direnç var ise bu direnci kırarak dijitalleşmenin artırılmasına öncü olmaları gerekir (Aksal, 2015). Günümüz dünyasında okul yöneticilerinin teknoloji konusunda yetkin kişiler olması ve personeli bu konuda teşvik ederek teknolojik liderlik etmesi gerektiği sonucunu çıkarabiliriz.

2.3. İlgili Araştırmalar

2.3.1. Ulusal Araştırmalar

Sincar (2009), araştırmasında okul yöneticilerinin teknoloji liderliği rollerini ve bu rolleri oluşturan temel davranışları belirlemeyi amaçlamıştır. Karma yöntem kullanmıştır. Çalışmada örneklem olarak 2008–2009 eğitim öğretim yılında Şehitkâmil ilçesinde görev yapan altı bin yirmi üç sınıf ve branş öğretmeninden, nitel yöntem kısmında tabakalı örnekleme ile seçilmiş on dört ilköğretim okulundaki üç yüz seksen altı öğretmenden “İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Rollerini Ölçeği” kullanılmak suretiyle,

nicel yöntem kısmında ise maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi ile seçilmiş 18 öğretmenden yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla veriler toplanmıştır. Araştırma sonucuna göre, öğretmenlerin görüşleri göz önünde bulundurulduğunda ilköğretim okulu yöneticilerinin, teknoloji liderliği rolleri olan insan merkezilik, vizyon ve iletişim ve iş birliği rollerini kısmen, destek rolünü yeterince sergilediklerinin belirlendiği, nicel yöntem ile bulunan veri sonuçlarının nitel yöntem ile bulunan veri sonuçları ile örtüştüğü belirtilmiştir.

Marulcu (2010), çalışmasında yönetici görüşlerine göre ilköğretim okullarındaki öğrencilerin sosyoekonomik düzeylerini, okul teknoloji alt yapısını, okul yöneticilerinin liderlik özelliklerini ve okul teknoloji çıktılarını, yöneticilerin teknolojik liderliği ile ilişkili olarak yönetici ve öğretmen görüşleri arasında anlamlı farkın olup olmadığını ve bu dört değişken arasındaki ilişkiyi teknoloji çıktıları noktasında incelemede bulunmuştur. Araştırma tarama türündedir. Çalışma 2009-2010 eğitim öğretim yılında Isparta merkezde bulunan ilköğretim okullarında görevli seksen bir okul yöneticisi ve üç yüz doksan dokuz öğretmene uygulanan “İlköğretim ’de Eğitimsel Liderlik ve Teknoloji Kullanımı” anketi ile elde edilen verilerle gerçekleşmiştir. Çalışma bulgularına göre yönetici teknolojik liderliğine ilişkin yönetici ve öğretmen görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunduğu, okul yöneticilerinin teknolojik liderliğinin okul teknoloji çıktılarını etkileyen en önemli faktör olduğu belirtilmiştir.

Bostancı (2010), araştırmasında okullarda görev yapan okul yöneticilerinin gelişen teknolojiyi okulun yönetiminde ve eğitimde kullanabilmeleri için sahip olmaları gereken teknolojik liderlik yeterliliklerini incelemeyi amaçlamıştır. Araştırma tarama modelindedir. 2009-2010 eğitim öğretim yılında İzmir ilinde 11 ilçedeki 569 okuldan 292’si oransız eleman örnekleme metodu ile seçilmiştir. Eksik ve hatalılar düşüldükten sonra 249 okul yöneticisine uygulanan “Okul Müdürlerinin Teknolojik Liderlik Ölçeği” sonuçlarından veriler elde edilmiştir. Araştırma bulgularına göre okul yöneticilerinin büyük oranda teknolojik liderlik yeterliklerine sahip oldukları, fakat “liderlik ve vizyon” alt boyutunda okul yöneticilerinin en düşük teknolojik liderlik yeterliğine sahip olduğu sonucuna ulaşıldığı belirtilmiştir.

Uçkan (2010), çalışmasında ilköğretim ve ortaöğretim okullarında teknoloji liderlerinin belirlenmesini amaç edinmiştir. Çalışma betimsel araştırma çatısı altında genel tarama modeli (tekil tarama modeli) üzerine kurgulanmıştır. 2009-2010 eğitim öğretim yılında Sakarya ili merkez ilçe ve köylerinde bulunan ilköğretim ve ortaöğretim okullarında görevli yönetici ve öğretmenlerden tesadüfi yöntemle seçilen 447 kişiye “Teknoloji Liderliği Göstergesi” anketi

uygulanması ile veriler elde edilmiştir. Araştırma sonucunda okullarında en az bir kişiyi teknoloji lideri olarak gördükleri, okullarının bulunduğu yerleşim türü, cinsiyetleri ve mezuniyetleri ile teknoloji liderliği tutumları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı, öte yandan katılımcıların yaşları, hizmet yılları, kurum niteliği ve kurumlarındaki konumları ile teknoloji liderliği tutumları arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşıldığı belirtilmiştir.

Sezer (2011), araştırmasında ilköğretim okul yöneticilerinin bilişim teknolojilerinin eğitim sürecine etkili bir biçimde kaynaştırılmasını ve kullanımını sağlamaları bakımından, üzerlerine düşen teknoloji liderliği rollerine ilişkin yeterliklerini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmada tarama modeli kullanılmış, 21 ilden devlete bağlı ilköğretim okullarında görevli dokuz yüz elli öğretmen ile sekiz yüz yetmiş dokuz okul yöneticisi seçilmiş, “İlköğretim Okul Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Rollerine İlişkin Yeterlikleri Ölçeği” uygulanarak veriler elde edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, Okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin belirttiklerine göre, okul yöneticilerinin teknoloji liderliği rollerinin alt boyutları olan “Gelişim ve Değerlendirme”, “Destek”, “Planlama ve Denetim” ve “Etik ve Güvenlik” vazifelerini ifa etme seviyelerinin yüksek olduğu belirlendiği, Meslekî kıdem değişkeni bakımından okul yöneticilerinin belirttikleri arasında “Gelişim ve Değerlendirme”, “Destek” ve “Planlama ve Denetim” alt kapsamında rollerini ifa etmelerine dair anlamlı farklar olduğu, “Etik ve Güvenlik” alt boyutundaki rollerine dair anlamlı bir farklar olmadığı, Eğitim durumu değişkeni açısından okul yöneticilerinin teknoloji liderliği rollerine dair belirttikleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirtilmiştir.

Görgülü (2013), araştırmasında bilgi toplumuna geçiş sürecinde okul yöneticilerinin teknolojik liderlik yeterliliklerinin ne düzeyde olduğunu belirlemeyi amaç edinmiştir. Betimsel yöntemlerden tarama yöntemi kullanılmıştır. Konya ili merkez ilçelerinde görev yapan oransız küme örnekleme metodu ile seçilen 282 okul yöneticisi ve 377 öğretmene uygulanan anketler ile veriler toplanmıştır. Çalışma bulgularına göre öğretmenler, okul yöneticilerinin teknolojik liderlik yeterliliklerini birçok kez gösterdiklerini düşünmekte, okul yöneticilerinin teknolojik liderlik yeterliliklerine dair algılarının, öğretmenlerin okul yöneticilerinin teknolojik liderlik yeterliliklerine dair algılarından anlamlı düzeyde yüksek olduğunun saptandığı belirtilmiştir.

Ertuğrul (2014), araştırmasında okullarındaki yöneticilerin teknolojik liderlik düzeyi ile yönetici etkililiği arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını saptamayı amaç edinmiştir. Çalışma tarama yöntemi çatısı altında gerçekleşmiştir. 2010-2011 eğitim öğretim yılında

Uşak ilinde 219’u sınıf öğretmeni ve 210’u branş öğretmeni olmak üzere toplam 429 öğretmene “Teknoloji Liderliği Rollerı Envanteri” ve “Okul Yöneticilerinin Etkililiği Ölçeği” uygulanarak veriler elde edilmiştir. Araştırma sonucunda öğretmenlerin, okullarında görev yapan yöneticilerin teknoloji liderlik düzeyi hakkındaki algılarında cinsiyet değişkenine, görev çeşidi değişkenine (sınıf öğretmeni-branş öğretmeni), kıdem değişkenine göre anlamlı bir ilişki olmadığı sadece öğrenim durumuna dair öğretmenler, okul müdürlerinin teknoloji liderlik düzeyini belirleme adına görüşleri değerlendirildiğinde lisans ve lisansüstü mezun olanlar arasında anlamlı bir fark bulunduğu, bunlarla birlikte öğretmenlerin belirttiklerine dair yöneticilerinin teknoloji liderlik düzeyi ve yönetici etkililiği arasında düşük düzeyde pozitif ve anlamlı bir ilişki tespiti belirtilmiştir.

Irmak (2015), araştırmasında ilkokul ve ortaokul öğretmenlerinin, okul yöneticilerinin teknoloji liderlik seviyelerine dair algılarını belirlemeyi ve bu teknoloji liderliği rollerinin öğretmenlerin eğitim-öğretim faaliyetlerindeki başarıma gücünün ne düzeyde etki ettiğini ortaya koymayı amaç edinmiştir. Çalışma tarama modeli üzerine kurgulanmıştır. 2012-2013 eğitim öğretim yılında Denizli ilinde oranlı küme örnekleme yöntemi ile seçilmiş 350 öğretmene “okul yöneticilerinin teknoloji liderliği rolleri ölçeği” uygulanarak veriler elde edilmiştir. Araştırma sonucunda öğretmenlerin, okul yöneticilerinin teknoloji liderliği davranışlarını orta düzeyde gösterdiklerini düşündükleri; okul yöneticilerinin, teknoloji liderliğinin, insan merkezlik, vizyon, iletişim ve iş birliği alt kapsamındaki davranışları yine “orta” düzeyde gösterdikleri, Destek alt kapsamındaki davranışları ise “sık sık” düzeyinde (yeterli) sergiledikleri; sınıf öğretmenlerinin, branş öğretmenleri bakımından ve ilkokul öğretmenlerinin, ortaokul öğretmenleri bakımından okul yöneticilerinin teknoloji liderliği davranışlarını daha yüksek düzeyde gösterdiklerini düşündükleri, ayrıca öğretmenlerin mesleki kıdemleri ilerledikçe, okul yöneticilerinin destek alt kapsamındaki liderlik davranışlarına yönelik algılarının da olumlu yönde değiştiği; okul yöneticilerinin teknoloji liderliği davranışlarını gösterme seviyeleri, öğretmenlerin eğitim-öğretim faaliyetlerini gerçekleştirmeye dair başarı seviyeleri üzerinde etkili olduğu; okul yöneticilerinin teknoloji liderliği davranışlarını yüksek düzeyde sergilemelerinin öğrenme ortamlarının verimliliği ile öğretmen başarı seviyesi üzerinde etkisinin büyük olduğu, bu sebeple okul yöneticilerinin, uzun vadeli teknolojik gelişim planları olmaları gerektiği, yine okul yöneticileri ile öğretmenlerin, eğitim ve öğretim etkinliklerinde teknolojinin verimli kullanımı için lüzumlu eğitimleri almalı gerektiği belirtilmiştir.

Ulukaya (2015), araştırmasında okul yöneticilerinin teknoloji liderliği öz yeterlikleri ile eğitim öğretim işlerini gerçekleştirme düzeyleri arasındaki ilişkinin nasıl olduğu incelenmeyi amaçlamıştır. Nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli üzerine betimsel bir çalışma yapılmıştır. 2013-2014 eğitim öğretim yılında Tokat ilinde elektronik ortamda acil duyuru sistemi ile gönderilen ankete dönüş yapanlar arasından eksiksiz ve hatasız dönüş yapan 112 okul yöneticisinin “Okul Yöneticileri Teknoloji Liderliği Yeterlik Algıları Ölçeği” ve “Eğitim Öğretim İşleri Ölçeği” ne verdiği cevaplardan veriler elde edilmiştir. Araştırma sonucunda okul yöneticilerinin teknoloji liderliğe dair, özyeterlik algılarının en yüksek olduğu okul kademesi meslek lisesi iken, en düşük yeterlik algısının ise ilkokulda görev yapan yöneticilere ait olduğu sonucuna ulaşıldığı, ilçede çalışan okul yöneticilerinin vizyoner liderlik, profesyonel uygulamada mükemmellik ve genel toplam başlıkları altında il merkezindekilere göre daha yüksek algı puanına sahip oldukları sonucu çıktığı belirtilmiştir.

Cantürk (2016), araştırmasında, okul yöneticilerinin teknolojik liderlik davranışlarını ve bilişim teknolojilerinin yönetim süreçlerinde (karar verme, planlama, örgütleme, iletişim, etkileme, eşgüdümleme ve denetim) kullanımını belirlemeyi amaçlamıştır. Çalışma karma modelde gerçekleştirilmiştir. 2015-2016 eğitim öğretim yılında Antalya il merkezinde 150 okul yöneticisi ve 337 öğretmene uygulanan araştırmacı tarafından geliştirilen anketle araştırmanın nicel verileri, 27 okul yöneticisine uygulanan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile nitel verileri toplanmıştır. Çalışma sonucunda yönetim süreçlerinde Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin kullanımı noktasında öğretmen ve yöneticilerin belirttiklerine göre elde edilen veri sonuçlarında değerlendirme, örgütleme, eşgüdümleme, iletişim, etkileme ve karar verme-planlama kapsamında anlamlı farklılık gösterdiği; yöneticilerin ve öğretmenlerin belirttikleri vizyoner liderlik, sistematik iyileştirme, mesleki uygulamada mükemmellik, dijital vatandaşlık ve dijital çağ öğrenme kültürü kapsamında anlamlı farklılık gösterdiği; bilgi ve iletişim teknolojilerinin yönetim süreçlerinde kullanımı ve okul yöneticilerinin teknolojik liderlik davranışları arasındaki ilişkinin saptanmasına dair okul yöneticilerinin bilgi ve iletişim teknolojilerinin yönetim süreçlerinde kullanmasının, teknolojik liderlik davranışlarına büyük ölçüde etki ettiği belirtilmiştir.

Demirsoy (2016) araştırmasında, okul yöneticilerinin teknolojik liderlik yeterlikleri ile öğretmenlerin teknolojik pedagojik bilgi düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma genel tarama yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli üzerine kurgulanmıştır. 2014-2015 eğitim öğretim yılında İstanbul ili Küçükçekmece ilçesinde farklı

okullardan basit yansız örneklem ile seçilen 463 öğretmene “Teknolojik Liderlik Yeterliliklerinin Okul Yöneticilerinde Bulunma Düzeyleri Ölçeği ve Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi Ölçeği” uygulanarak veriler elde edilmiştir. Araştırma sonucunda okul yöneticilerinin teknolojik liderlik yeterlikleri ile öğretmenlerin teknolojik pedagojik bilgi düzeyleri arasında düşük düzeyde pozitif yönde, istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunduğu; ayrıca okul yöneticilerinin teknolojik liderlik yeterliklerinin artmasının öğretmenlerin teknolojik pedagojik bilgi düzeylerinin de olumlu yönde artmasını sağladığı belirtilmiştir.

Gerçek (2016) araştırmasında, özel anaokulu, özel ilkokulu, özel ortaokulu ve özel liselerinde görevli öğretmenlerin algılarına göre birlikte çalıştıkları yöneticilerin teknoloji liderliği düzeyi ile yönetici etkililiği düzeyi arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığının saptanmayı amaçlamıştır. Araştırma tarama modelindedir. 2015-2016 eğitim öğretim yılında Antalya ilinde amaçlı örnekleme yoluyla seçilmiş 424 öğretmene “Teknolojik Liderlik Rolü Envanteri” ve “Okul Yöneticilerinin Etkililiği Ölçeği” uygulanarak veriler elde edilmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen, özel okul öğretmenlerinin belirttiklerine göre yöneticilerin teknoloji liderliği düzeyi ile yöneticilerinin etkililik düzeyi arasında anlamlı bir ilişki olduğu bulunduğu belirtilmiştir.

Gürkan (2017) araştırmasında, okul müdürlerinin teknoloji liderliği yeterlikleri ile yaşam boyu öğrenme yeterlikleri arasındaki ilişkinin incelenmesini amaçlamıştır. Çalışma nicel araştırma yöntemlerinden korelasyon yöntemi üzerine kurgulanmıştır. 2016-2017 eğitim öğretim yılında İstanbul ilinde kolayda örnekleme yöntemi ile seçilmiş 150 okul müdürüne “Teknoloji Liderliği Yeterliliği Ölçeği” ve “Yaşam Boyu Öğrenme Yeterliliği Ölçeği” uygulanarak veriler elde edilmiştir. Çalışma neticesinde yaşam boyu öğrenme yeterliliği ile teknoloji liderliği yeterliliği arasında pozitif yönde bir ilişki bulunduğu; okul müdürlerinin yaş, kıdem, yöneticilik kıdemi, branş ve okul kademesi değişkenlerine göre teknoloji liderliği yeterliklerinde anlamlı farklılık bulunduğu; demografik özelliklerinden yaş, kıdem ve okul kademesi değişkenlerine göre yaşam boyu öğrenme yeterliklerinde toplam ölçekte hiçbir alt kapsamda (öğrenmeyi öğrenme yeterlikleri, bilgiyi elde etme yeterlikleri, dijital yeterlikleri, öz yönetim yeterlilikleri, inisiyatif ve girişimcilik yeterlikleri ve karar verebilme yeterlikleri) anlamlı bir farklılık bulunmadığı belirtilmiştir.

Durnalı (2018), araştırmasında ortaokul öğretmenlerinin belirttiklerine göre, öğretmenlerin teknoloji kullanımında okul müdürlerinin sergilediği teknolojik liderlik davranışlarını ve okulda bilgi yönetiminin gerçekleşme düzeylerini; bu düzeylerde çeşitli

değişkenler (cinsiyet, yaş, mesleki kıdem, öğrenim durumu, okuldaki görev süresi ve okul müdürüyle çalışma süresi) temelinde istatistiki açıdan farklılık olup olmadığını; teknolojik liderlik davranışları ve bilgi yönetiminin gerçekleşme düzeyleri arasındaki ilişki ve düzeyi; teknolojik liderlik davranışlarının bilgi yönetiminin gerçekleşme düzeylerini yordamasını saptamayı amaçlamıştır. Çalışma, betimsel tanımlama ve ilişkisel tarama modelindedir. 2017-2018 eğitim öğretim yılında Ankara da 442 öğretmenin “Okul Müdürü Teknolojik Liderlik Davranış Ölçeği” ve “Bilgi Yönetimi Ölçeği” ne verdiği cevaplardan elde edilen verilerle gerçekleşmiştir. Çalışma sonucunda, öğretmenler teknoloji kullanımında okul müdürlerinin teknolojik liderlik davranışları sergilediğini, teknoloji kullanımında okul müdürlerinin teknolojik liderlik davranışları sergilediğine motivasyon, yönlendirme, altyapı ve hukuk boyutları bağlamında da sahip olduklarını, teknoloji kullanımında okul müdürlerinin sergilediği teknolojik liderlik davranışları motivasyon boyutu ile ortaokullarda bilgi yönetiminin gerçekleşme düzeylerinin bilginin elde edilmesi, bilginin paylaşılması, bilginin kullanılması, bilginin depolanması boyutları ve bilgi yönetimi gerçekleşme düzeylerinin toplamı aralarında anlamlı, pozitif yönlü ve çok zayıf bir ilişki olduğu belirtilmiştir.

Sağbaş (2019), araştırmasında ortaokul yöneticilerinin teknolojik liderlik yeterliliklerine ilişkin görüşlerinin incelenmesini amaçlamıştır. Araştırmada karma araştırma yöntemlerinden sıralı (ardışık) karma desen üzerine kurgulanmıştır. Çalışma 2017-2018 eğitim öğretim yılında yapılmış, nicel kısmında İzmir de kolay ulaşılabilir örneklem alma yöntemiyle seçilen 386 okul yöneticisine “Okul Müdürlerinin Teknolojik Liderlik Öz-Yeterlilikleri Ölçeği” uygulanması ile, nitel kısmında yine aynı ilde maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi seçilmiş 12 ortaokul yöneticine yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanması sonucu verilere ulaşılmıştır. Çalışmanın nicel analizlerinin sonuçlarına göre ortaokul yöneticilerinin teknolojik liderlik yeterliliklerinin “yeterli” düzeyinde olduğu, ortaokul müdürlerinin teknolojik liderlik yeterliliklerinin, ortaokul müdür yardımcılarının teknolojik liderlik yeterliliklerinden anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu, vizyoner liderlik, dijital çağ öğrenme kültürü, sistematik gelişim ve dijital vatandaşlık alt boyutlarında ortaokul müdürlerinin yeterliliklerinin, ortaokul müdür yardımcılarında anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu; nitel analizlerinin sonuçlarına göre ortaokul yöneticilerinin eğitim teknolojilerini okul yönetiminde bilişim sistemlerinin vasıtasıyla kullandıkları belirtilmiştir.

Yumlu (2020), araştırmasında okul yöneticilerinin sahip oldukları teknolojik liderlik yeterliliklerinin okul etkililiğine olan etkisini saptamayı amaçlamıştır. Araştırma nicel

araştırma kapsamında ilişkisel tarama modeli üzerine kurgulanmıştır. Araştırma 2019-2020 Eğitim-Öğretim yılında, İstanbul'un farklı altı ilçelerinde görev yapan farklı eğitim kademelerinde görev yapmakta olan toplam beş yüz doksan altı idareciye ve öğretmene "Okul Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Rollerini Ölçeği" ve "Okul Etkililiği Ölçeği" uygulanması ve SPSS paket programında analiz edilmesi sonucu elde edilen veriler ile gerçekleştirilmiştir. Çalışma sonucu göre; öğretmenlerin cinsiyet, yaş, deneyim süresi ve mevcut okuldaki toplam çalışma süresi değişkenleri açısından teknolojik liderlik ve okul etkililiği algılarında anlamlı farklılık gözlemlenmediği, öğretmenlerin medeni durumları açısından sadece teknolojik liderliğin insan merkezli olma boyutunda anlamlı farklılık saptandığı, okul etkililiği algılarında anlamlı farklılık saptanmadığı, okul kademesi açısından ise öğretmenlerin teknolojik liderlik ve okul etkililiği hakkındaki algılarında anlamlı farklılık olduğu saptandığı bildirilmiştir. Yine çalışmanın analiz neticesinde; teknolojik liderliğin alt boyutlarından insan merkezli olma, destek ve vizyon boyutunun okul etkililiği üzerinde pozitif etkisinin bulunduğu saptandığı, iletişim ve iş birliği boyutunun ise okul etkililiği üzerinde anlamlı etkisinin bulunmadığı ifade edilmiştir.

Şahin (2020), araştırmasında okul yöneticilerinin teknolojik liderlik yeterliliklerinin, okulun etkililiğine ve akademik başarısı arasındaki ilişkiler inceleyerek aralarındaki ilişkiyi ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırma yöntemi genel tarama metodu kullanılarak nicel bir araştırma şeklindedir. Konya merkezde bulunan okullarda görev yapan dört yüz öğretmen ile okul yöneticisine "Eğitim Teknolojileri standartlarına öz-yeterlilik" ve "Okul Etkililiği" ölçekleri uygulanarak veriler elde edilmiştir. Veriler bağımsız örneklem Tukey testi, tek yönlü varyans analizi ve Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı kullanılarak analiz edilmiştir. Çalışma sonucuna göre teknolojik liderlik becerileri ile okulun etkililiği arasında ilişki bulunduğu, okul etkililiği öğretmen ve yöneticilerin yaşlarına, medeni durumlarına, kıdemlerine, okuldaki çalışma yıllarına, okuldaki görevlerine ve okulun fiziki şartlarından memnuniyetlik durumlarına göre değişiklik göstermediği, teknolojik liderlik ile akademik başarı arasında ilişki bulunmadığı ifade edilmiştir.

Turan (2020), araştırmasında COVID-19 sürecinde okul müdürlerinin sergilediği teknolojik liderlik davranışlarını incelemeyi amaçlamıştır. Araştırma yöntem olarak nitel araştırma yaklaşımı türlerinden durum çalışması ile yapılmıştır. Araştırma 2019-2020 eğitim öğretim yılında, Zonguldak ilinde, ilköğretim, ortaokul ve lisede görev yapan, amaçlı örnekleme yöntemlerinden olan maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemine göre seçilen 13 okul

müdürüne, araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanarak ulaşılan veriler ile gerçekleştirilmiştir. Çalışma bulgularına göre, okul müdürlerinin COVID-19 sürecinde teknolojik liderlik davranışlarına dair, eğitim teknolojileri yoluyla uzaktan eğitimi yönetirken müfredatın devamını sağlamayı, öğrencilerin okuldan kopmalarını engellemeyi ve öğretmenlerin teknoloji konusunda mesleki gelişimlerini desteklemeyi amaçladıkları, ayrıca okul müdürlerinin öğrencilerin teknolojik kaynaklara erişiminde eşitliği sağlamak için evinde interneti olmayan öğrencilere basılı kaynaklar sağladığı, teknolojik araç gereç temin ettikleri, Eğitim Bilişim Ağı kullanımı konusunda katkı sağladıkları belirtilmiştir.

Kırlioğlu (2021), araştırmasında okul müdürlerinin teknolojik liderlik düzeylerinin öğretmen görüşleri doğrultusunda incelenmesini amaçlamıştır. Çalışmada nicel araştırma çatısı altında ilişkisel tarama yöntemi ile gerçekleşmiştir. Araştırma 2020-2021 eğitim öğretim yılının da Tekirdağ merkez ilçelerinde resmi liselerde görevli olan 348 öğretmene “Eğitim Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Yeterlilikleri Ölçeği” uygulanması ile veriler elde edilmiştir. Araştırma sonucunda, öğretmenlerin okul müdürlerinin teknoloji liderliğini “orta” seviyede algıladığı, öğretmenlerin okul müdürlerini dijital vatandaşlık alt boyutunda en yüksek, sistematik gelişim alt boyutunda ise en düşük düzeyde teknolojik lider olarak gördükleri, öğretmenlerin cinsiyetlerine ve teknolojik bilgi ve beceri seviyelerine göre, okul müdürlerinin teknolojik liderliklerine ilişkin algıları anlamlı farklılık görülmediği, öğretmenlerin hizmet sürelerine ve yaşlarına göre, okul müdürlerinin teknolojik liderliklerine ilişkin algılarında anlamlı fark olmadığı bildirilmiştir.

Seven (2021), araştırmasında okul yöneticilerinin teknolojik liderlik öz yeterliklerinin uzaktan eğitim tutumları ile ilişkisini belirlemeyi amaçlamıştır. Çalışmada nicel araştırma çatısı altında ilişkisel tarama yöntemi ile gerçekleşmiştir. Araştırma İstanbul-Bahçelievler ilçesindeki 54 okul müdürü ve 128 müdür yardımcısına üç farklı bilgi, öz yeterlik ve tutum ölçekleri uygulanıp, verilerin Tek Yönlü Varyans Analizi, Çok Değişkenli Anova gibi farklı analiz yöntemleriyle analiz edilmesiyle gerçekleşmiştir. Çalışma sonucunda okul yöneticilerinin teknolojik liderlik öz yeterlikleri; cinsiyet, toplam hizmet yılı, okul türü, bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili herhangi bir hizmet içi eğitim alma durumu değişkenlerine göre farklılaşmağı, ancak okul yöneticilerinin teknolojik liderlik öz yeterlikleri görev ve eğitim durumu değişkenine göre farklılık gösterdiği, ayrıca okul yöneticilerinin uzaktan eğitim tutumları görev, cinsiyet, eğitim durumu, bilgi ve iletişim teknolojileri ile ilgili herhangi bir hizmet içi eğitim alma durumu değişkenlerine göre farklılaşmadığı ancak okul

yöneticilerinin uzaktan eğitim tutumları okul türü ve hizmet yılı değişkenine göre farklılık gösterdiği, okul yöneticilerinin teknolojik liderlik öz yeterliklerinin uzaktan eğitim tutumları ile ilişkisi bulunamadığı bildirilmiştir.

Demirdağ (2022), araştırmasında okul müdürlerinin COVID-19 pandemi sürecine ilişkin görüşlerinin araştırılmasını amaçlamıştır. Nitel araştırma şemsiyesi altında fenomenoloji üzerine desenmiş araştırmasında katılımcıları, maksimum çeşitlilik örnekleme tekniği ile belirlemiş, araştırmaya okul kademeleri farklı 16 okul müdürü katılmıştır. Araştırmada veri toplanması noktasında yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmış, araştırma sonucunda elde edilen veriler kodlanarak analiz edilmiştir. Bulgulara göre müdür algılarına göre alınan önlemler, öne çıkan sorunlar ve pandeminin etkileri olmak üzere üç kısımda kategorize edilmiştir. Okul müdürleri alınan önlemleri fırsat eşitsizliğine ilişkin önlemler ve öğretimsel önlemler şeklinde sınıflandırmışlardır. Elde edilen ikinci bulguya göre ise okul müdürleri karşılaştıkları sorunları uzaktan eğitim, bireysel ve yönetsel şekilde kategorilendirmişlerdir. Araştırma sonucunda ise okul müdürlerinin COVID-19 salgınının etkilerini iletişim süreci, öğretim süreci ve okul yönetimine etkileri olarak değerlendirdiği bildirilmiştir.

2.3.2. Uluslararası Araştırmalar

Anderson ve Dexter'ın (2005), araştırmalarında teknoloji liderliği özelliklerini ve bunların teknoloji sonuçlarının göstergeler üzerindeki etkilerini incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın örneklemini 4,100 öğretmen, 800 teknoloji koordinatörü ve 867 müdür oluşturmaktadır. NETS-A standartları ölçüt alınarak geliştirilmiş anket uygulanmıştır. Araştırma sonucunda okul yöneticilerinin teknoloji liderliği rolünü başarılı bir biçimde yerine getirebilmeleri için mutlaka okulda teknoloji destekli öğrenme ortamlarının oluşturulmuş olması gerektiği ayrıca araştırmacılar tarafından geliştirilen teknoloji liderliği modelinde teknoloji liderliğinin, okulun altyapısı ve teknoloji çıktıları ile doğrudan ilişkili olduğu belirtilmiştir.

Yu ve Durrington (2006), araştırmalarında NETS-A tarafından benimsenen Okul Yöneticileri için Teknoloji Standartlarına dair okul yöneticilerinin algılanan yeterlilik düzeylerini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma 57 stajyer ve 16 kıdemli okul müdürünün ankete verdiği cevaplarla yapılmıştır. Araştırma sonucunda teknoloji standartlarının

uygulanması noktasında stajyer okul müdürlerinin sahip oldukları en yüksek ortalamanın öğretme-öğrenme; kıdemli okul müdürlerinin sahip oldukları en yüksek ortalamanın sosyal, yasal ve etik konular alanında olduğu, her iki grubun da teknolojik liderlik ve vizyon; üretkenlik ve mesleki gelişim, sosyal yasal ve etik konular alanlarında gelişim ihtiyacı hissettikleri ifade edilmiştir.

Oubre (2007), araştırmasında yöneticilerin eğitim teknolojilerinin sınıfla bütünleşmesine ilişkin davranışlarını modellemeleri için kullandıkları bir dizi standart olan, Yöneticiler için Ulusal Eğitim Teknolojisi Standartları (NETS-A) temelinde okul ve ilçe yöneticilerinin teknolojik liderlik yeterliliklerini tespit etmeyi amacı güdülmüştür. Araştırmanın örneklemi 21. Yüzyıl Okulları (21S) Girişimi'ne katılan 33 okul bölgesinden seçilen 2 'Gulf South' eyaletinde yer alan okul ve ilçe düzeyinde 130 yöneticidir. Veriler "Okul Lideri Teknoloji Yeterlilik (SLTP) Anketi" ile toplanmıştır. Araştırma sonucunda yöneticilerin değişim liderliği yetkinliği ile NETS-A yeterliliğinde önemli bir ilişki bulunduğu, değişim liderliği yeterliliği ile teknolojik liderlik arasında bir ilişki bulunduğu belirtilmiştir.

Afshari, Bakar, Luan, Samah ve Fooi (2009) araştırmalarında, müdürlerin bilgisayar kullanım düzeyini, algılanan bilgisayar yeterliliklerini ve liderlik tarzlarını deneysel olarak incelemeyi amaçlamışlardır. Araştırmanın örneklemi Tahran'daki 30 ortaokul müdüründen oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak "Bilgisayar Yetkinlik Ölçeği" ve "Çok Yönlü Liderlik Anketi" kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, okul müdürlerinin bilgisayarları öğretim ve idari amaçlarla kullandığını, bilgisayar uygulamalarında orta düzeyde yetkinliğe sahip olduklarını ve okul yöneticilerinin teknoloji lideri olarak rollerini başarıyla yerine getirebilmelerinin temel koşulunun, yöneticilerin, bilgisayarın öğretimsel amaçlar için kullanımının etkisini anlayabilmeleri olduğunu belirtmişlerdir.

Chang (2011) araştırmasında okul müdürlerinin teknolojik liderliği ile öğretmenlerin teknolojik yazarlığı ve öğretim etkinliği arasındaki ilişkileri incelemeyi amaçlamıştır. Tayvan ilköğretim okullarından rastgele seçilen 1000 öğretmene anket uygulanmıştır. Araştırmanın veri toplama aracı olarak "Müdürlerin Teknolojik Liderliği Aracı" ve "Öğretmenlerin Öğretim Etkinliği Aracı" anketleri kullanılmıştır. Çalışma neticesinde, müdürlerin teknolojik liderliğinin öğretmenlerin teknolojik okuryazarlıklarını doğrudan etkilediği ve öğretmenlerin teknoloji öğretimlerine entegre olmasına teşvik ettiği belirtilmektedir.

Metcalf (2012), araştırmasında okul liderlerinin teknolojik liderliğe hazırlık algılarını belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmada yarı deneysel nicel bir yöntem benimsenmiştir. NETS-A standartlarına göre geliştirilmiş olan “Müdürlerin Teknoloji Liderlik Değerlendirmesi (PTLA)” ölçeği 135 okul müdürüne uygulanarak veriler elde edilmiştir. Araştırma sonucuna bakıldığında yöneticilerin teknolojik liderliğe hazırlıklı olma konusundaki en yüksek algılarının dijital vatandaşlık alt boyutunda olduğunun tespit edildiği belirtilmiştir.

Lichucki (2013), araştırmasında öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin kırsal okullarda eğitim teknolojisi liderliği algılarını anlamak ve iş türleri arasındaki algı farklılıklarını tespiti amaçlamıştır. Çalışma nitel vaka çalışması şeklindedir. Araştırmanın örneklemini 10 sınıf öğretmeni ve 3 okul müdürü oluşturmuştur. Araştırma sonuçlarına göre ortaya çıkan beş tema olmuştur: "etkisiz iletişim teknoloji entegrasyonunu engeller", "erişim eksikliği kullanımı engeller", "teknolojinin nasıl kullanılacağını öğrenmek zaman alır", "öğretmenler için öğrenme fırsatlarına ihtiyaç vardır" ve "ortaklıklar, teknoloji kullanımını iyileştirmek için faydalı olabilir." Okul müdürü grubunun temaları şunlardı: "teknoloji okullara yeni zorluklar sunar", "ortaklıklar teknoloji kullanımını iyileştirmek için faydalı olabilir" ve "müdürler kullanımı kolaylaştırabilir". "Ortaklıklar teknoloji kullanımının iyileştirilmesi için faydalı olabilir" temasının, her iki iş türü için de ortak tema olduğu belirtilmiştir.

Massey (2014), araştırmasında okul müdürlerin teknoloji kullanımı ile okullarda teknolojinin etkin kullanımı için müdürlerin liderlik sorumluluğu arasındaki ilişki olup olmadığını incelemeyi amaçlamıştır. Araştırma korelasyonel, kesitsel nicel araştırma türündedir. Michigan Eyaletindeki çeşitli K-12 müdürlerinden 412 müdüre, araştırmacının geliştirdiği “Liderlik Tarzı ve Teknoloji Yeterliliği Ölçeği” uygulanarak veriler elde edilmiştir. Araştırma sonucunda teknolojik yeterlilik ile aktif liderlik arasında önemli bir ilişki olduğu belirtilmiştir.

Brunson (2015), araştırmasında ilköğretim müdürlerinin kendi okullarında öğretim ve öğrenim için teknoloji entegrasyonuna liderlik etmelerine dair yeterliklerini incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmada “Müdürlerin Teknoloji Liderliği Değerlendirmesi (PTLA) anketi”, Columbia metropol bölgesindeki bir okul bölgesinden 132 müdürüne uygulanarak veriler elde edilmiştir. Araştırma sonucunda dönüşümcü liderlik tarzının, ilköğretim müdürleri için teknoloji liderliği yeterliklerinin güçlü bir öngörücüsü olduğuna dair kanıt sağladığı belirtilmiştir.

Curcio (2016), araştırmasında K-12 müdürlerinin okullarındaki teknoloji entegrasyonuna ilişkin algılarını incelemeyi amaçlamıştır. Çalışmada nitel yöntem benimsenmiştir. New Jersey 'nin kuzeyindeki 13 okul müdürü araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda “(a) müdürlerin her biri kendisini okulunun teknoloji lideri olarak görüyordu; (b) örnek olarak, özellikle teknoloji ile liderlik etmek, her okulda daha akıcı bir teknoloji entegrasyonuna izin verir; (c) bölgedeki personel tarafından öğretilen mesleki gelişim, çoğu zaman dışarıdan sağlanan mesleki gelişimden daha faydalıdır ayrıca ekip toplantıları sırasında daha fazla takip mesleki gelişim yapılmasına izin verir; ve (d) çoğu katılımcı, sınıfta teknolojinin etkili kullanımında bir artış görmüştür” ortak temalarının belirlendiği belirtilmiştir.

Esplin (2017), araştırmasında Utah ilköğretim okullarında algılanan teknoloji liderliği hazırlık düzeyini belirlemeyi amaçlamıştır. Çalışma nicel yöntem çatısı altında kurgulanmıştır. Araştırma verileri 129 ilkokul müdürünün “Okul Müdürlerinin Teknoloji Liderliğini Değerlendirme (PTLA) Anketi” ne verdiği cevaplar ile elde edilmiştir. Araştırma sonucunda Utah ilköğretim okulu müdürlerinin teknoloji lideri olarak liderlik etmeye yeterince hazır olmadığı belirtilmiştir.

Thannimalai ve Raman (2018), araştırmalarında Okul Müdürlerin Teknoloji Liderliği düzeyini ve okullarda Vizyoner Liderlik, Dijital Çağ Öğrenme Kültürü, Mesleki Uygulamada Mükemmeliyet, Sistemik İyileştirme ve Dijital Vatandaşlık olmak üzere beş yapıyı belirlemeyi amaçlamıştır. Çalışmada Kedah'daki Ulusal Ortaokullardan 90 müdür ve 645 öğretmen seçmek için sistematik rastgele örnekleme yapılmıştır. Müdürlere “National Education Technology Standards'a dayalı Principals Technology Leadership Assessment (PTLA)- Yönetici, NETS-A (2009)”, öğretmenlere ise “BİT ile Öğrenme: Müfredatta BİT Kullanımını Ölçme Aracı” uygulanarak veriler elde edilmiştir. Çalışma neticesinde, Müdürlerin Teknoloji Liderliği ile Öğretmenlerin Teknoloji Entegrasyonu arasında anlamlı bir ilişki olduğunu belirtilmiştir.

Apsorn, Sisan ve Tungkunan (2019), araştırmalarında Tayland'daki okul yöneticilerinin Bilgi ve İletişim Teknolojileri liderliğinin algılarını incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmada 425 katılımcıdan oluşan örneklem, tabakalı rastgele örnekleme yöntemi ile

seçilmiş, katılımcılara Linkert ölçekli bir anket uygulanarak veriler elde edilmiştir. Araştırma sonucunda, bilgi ve iletişim teknolojisi (BİT) liderliğinin sekiz bileşeni ortaya çıktığı belirtilmiştir. Bunlar; okullarda BİT kullanımı için bir vizyon ve idari planlar geliştirmek; öğretmenlerin ve öğrencilerin öğretimde teknoloji kullanımlarını teşvik etmek için stratejiler oluşturmak; öğretmenlerin iyileştirilmesi ile personelin teknolojik becerilerinin desteklenmesi için planlar geliştirmek; BİT kullanımına elverişli bir ortamı yönetmek, desteklemek ve kolaylaştırmak ve bilgi teknolojisi (BT) kaynakları sağlamak; BİT ile ilgili zorlukları sağduyu ve özenle karşılamayı öğrenmek; BİT'in günlük kişisel ve mesleki meselelere uygulanmasında rol model olarak hareket etmek; bilgi paylaşımı, bir öğrenme topluluğu geliştirmek için okullarda fırsatlar açmak ve bir BİT kültürü oluşturmak, problem çözme ve karar verme yararına veri depolama ve veri güncellemelerini denetlemek ve takiptir.

Hero (2020), araştırmasında okul müdürünün teknoloji liderliğinin, Obando, Bulacan bölgesindeki devlet ilkokullarında öğretmenlerin teknolojik yeterliliğindeki etkisini incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmada tanımlayıcı-korelasyonel bir tasarım kullanılmıştır. Araştırma devlet okullarından 105 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda müdürün teknoloji liderliğinin öğretmenlerin teknolojik yeterlilikleri üzerinde önemli bir etkiye sahip olmadığı belirtilmiştir.

BÖLÜM 3

3. YÖNTEM

Bu bölümde; araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama araçları ve verilerin analizi hakkında bilgiler yer almaktadır.

3.1.Araştırmanın Modeli

Nitel araştırma kavramı şemsiye bir kavram olarak kullanılmaktadır. Çünkü nitel araştırmaya herkes tarafından kabul gören bir tanım yapmak kolay değildir. Bu nitel araştırmanın birçok disiplinle yakın ilişkisinden kaynaklanmaktadır. “İçerik Analizi, kültür analizi, eylem araştırması, yorumlayıcı araştırma, durumsal araştırma, betimsel araştırma ve kuram geliştirme” bu kavramlara örnek olarak verilebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Nitel araştırmada, pozitif bilimlerin genellemeye özgü nicel araştırma yönteminden farklı olarak, insana özgü bireysel özelliklerin farklı ve derin doğasına odaklanır. Bu bağlamda genellemelerden daha çok bilginin orijinalliği ve derinliği iddiasını savunan nitel araştırma, sayısal olarak büyük örneklem yerine daha küçük sayıda katılımcılardan elde edilen özellikli ve derin verilere odaklanır. Bu yönü ile nitel araştırma, nicel araştırmanın insanı genellemeler içinde göz ardı edebilen doğasına bir eleştiri de getirmektedir (Baltacı, 2019).

Durum çalışmasında bir ya da birkaç durumun kendi sınırları içinde bütüncül olarak analiz edilmesi amaçlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Durum çalışması, bir olay ve bağlam arasındaki sınırlar açık olmadığında güncel bir durumu gerçek yaşam alanında irdelemek ile ilgilidir. Durum çalışmalarının yürütülmesinde genellikle nasıl ve neden soruları sorularak araştırmacının kontrolü dışında devam eden güncel bir olayla ilgili bilgiler edinilir (Gray, 2009; Yin, 2014; Akt: Yıldırım ve Şimşek, 2018). Bu araştırma nitel araştırma yöntemleri desenlerinden biri olan durum çalışması ile gerçekleştirilmiştir.

3.2.Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini; 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Konya ilinde Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı devlet okullarında görev yapmakta olan ilkokul yöneticileri, örneklemini ise Karatay ilçesindeki devlet okullarından görev yapmakta olan, amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme ile seçilen 24 (yirmi dört) ilkokul yöneticisi oluşturmuştur. Amaçlı örnekleme zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen

durumların derinlemesine analiz edilmesinde imkân verir, pek çok durumda olgu ve olayların keşfedilmesi ve açıklanmasında faydalı olur. Amaçlı örnekleme yöntemlerinde kolay ulaşılabilir örnekleme de araştırmaya hız ve pratiklik kazandırmaktadır Yıldırım ve Şimşek, 2018).

Tablo 3.1. Çalışma Grubuna Ait Demografik Bilgiler

Katılımcı	Cinsiyet	Mesleki Kıdem	Yöneticilikteki Kıdem	Okuldaki Görev Süresi	Yöneticilik Unvanı
K 1	E	16-20 Yıl	6-10 Yıl	0-5 Yıl	Müdür Yrd.
K 2	E	21 Yıl Üstü	16-20 Yıl	0-5 Yıl	Müdür Yrd.
K 3	E	11-15 Yıl	6-10 Yıl	0-5 Yıl	Müdür Yrd.
K 4	E	21 Yıl Üstü	6-10 Yıl	0-5 Yıl	Müdür
K 5	E	16-20 Yıl	0-5 Yıl	0-5 Yıl	Müdür Yrd.
K 6	E	21 Yıl Üstü	6-10 Yıl	6-10 Yıl	Müdür
K 7	K	11-15 Yıl	6-10 Yıl	0-5 Yıl	Müdür Yrd.
K 8	E	16-20 Yıl	6-10 Yıl	6-10 Yıl	Müdür Yrd.
K 9	E	21 Yıl Üstü	6-10 Yıl	0-5 Yıl	Müdür
K 10	E	21 Yıl Üstü	6-10 Yıl	11-15 Yıl	Müdür Yrd.
K 11	E	21 Yıl Üstü	11-15 Yıl	6-10 Yıl	Müdür Yrd.
K 12	E	21 Yıl Üstü	0-5 Yıl	11-15 Yıl	Müdür Yrd.
K 13	E	21 Yıl Üstü	21 Yıl Üstü	0-5 Yıl	Müdür
K 14	E	11-15 Yıl	6-10 Yıl	0-5 Yıl	Müdür Yrd.
K 15	E	21 Yıl Üstü	16-20 Yıl	6-10 Yıl	Müdür
K 16	E	11-15 Yıl	6-10 Yıl	0-5 Yıl	Müdür Yrd.
K 17	E	21 Yıl Üstü	6-10 Yıl	6-10 Yıl	Müdür
K 18	E	16-20 Yıl	6-10 Yıl	6-10 Yıl	Müdür Yrd.
K 19	E	21 Yıl	21 Yıl	0-5	Müdür

		Üstü	Üstü	Yıl	Yrd.
K 20	E	11-15 Yıl	6-10 Yıl	0-5 Yıl	Müdür Yrd.
K 21	E	21 Yıl Üstü	6-10 Yıl	0-5 Yıl	Müdür Yrd.
K 22	E	16-20 Yıl	11-15 Yıl	0-5 Yıl	Müdür Yrd.
K 23	E	21 Yıl Üstü	21 Yıl Üstü	0-5 Yıl	Müdür
K 24	E	11-15 Yıl	0-5 Yıl	0-5 Yıl	Müdür Yrd.

Tablo 3.1. incelendiğinde katılımcıların, tamamına yakının erkek (23), mesleki kıdemlerine bakıldığında 21 yıl üstü (13), yöneticilik kıdeminin 6-10 yıl olanların ağırlıkta olduğu (14), 7'sinin müdür 17 katılımcının müdür yardımcısı olduğu görülmektedir.

3.3. Veri Toplama Aracı

Veri toplama aracı olarak Turan (2020) tarafından geliştirilen Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu kullanılmıştır.

Görüşme formu hazırlanma süreci Turan (2020) tarafından “ISTE 2009 Yöneticiler İçin Ulusal Eğitim Teknolojileri Standartları-NETS-A ve 2018 Eğitim Liderleri Standartları dikkate alınarak sorulara ilişkin kavramsal bir çerçeve ve buna dayalı olarak da araştırma sorularının sınırları belirlenmiştir. Bu bağlamda yarı yapılandırılmış formu oluşturacak sorular için 6 ana tema belirlenmiştir. Bu temalar; amaç belirleme, amaçları engelleyen unsurlar, teknolojik destek, eşitliği sağlama, velilerle iş birliği, uzaktan eğitimi izleme şeklindedir. Belirlenen bu temalar soru ifadesine dönüştürülerek 6 sorudan oluşan bir yarı yapılandırılmış görüşme formu elde edilmiştir. Soruların kapsam geçerliliğine ilişkin görüş almak için üç alan uzmanıyla (birisi bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi, diğer ikisi eğitim yönetimi alanında öğretim üyesi), dil geçerliliği konusunda uzman görüşü almak için ise Türkçe eğitimi alanında bir öğretim üyesiyle görüşülmüştür. Uzmanlardan gelen dönütler neticesinde görüşme formuna son hali verilmiştir. Veri toplama sürecine başlamadan önce yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan sorular üç okul müdürüne sorulmuş. Yapılan bu ön görüşme sonunda elde edilen bulgular eş zamanlı olarak araştırmacı ve iki ayrı alan uzmanı tarafından incelenmiş ve veri toplama aracının işlevsel olduğu ve araştırmaya uygun

olduğuna karar verilmiştir” şeklinde ifade edilmiştir. Bu ölçeğin kullanımı için gerekli izin alınmıştır.

3.4. Verilerin Toplanması

Önceden görüşülüp randevu alınan ve gönüllü katılacağını bildiren seçili ilkokullardaki okul yöneticilerine gidilerek görüşmeler gerçekleştirilmiş ve görüşme formu çerçevesinde veriler toplanmıştır.

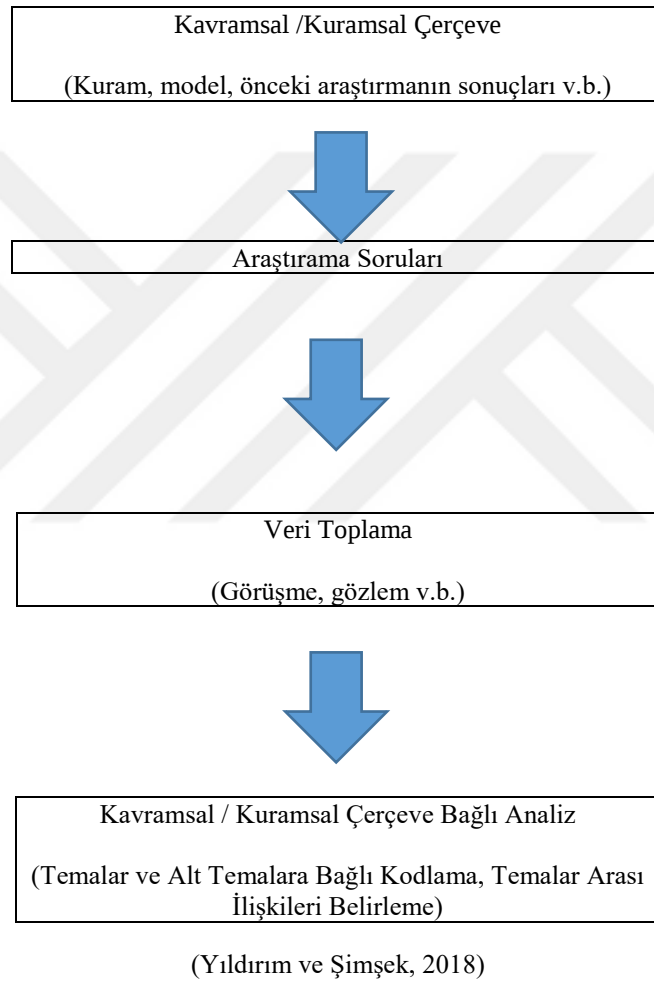
Veri toplama aracı olarak kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formuna ilişkin sorular şu şekildedir:

1. COVID-19 sürecinde, eğitim teknolojileri yoluyla uzaktan eğitimi yönetmek için hangi amaçları belirlediniz?
2. COVID-19 sürecinde, eğitim teknolojileri yoluyla uzaktan eğitimi yönetmek için belirlediğiniz amaçlara ulaşmanızı engelleyen bir durumla karşılaştınız mı?
3. COVID-19 sürecinde, ğretmen ve öğrencilere teknoloji kullanımı noktasında nasıl destek sağladınız?
4. COVID-19 sürecinde, uzaktan eğitime erişimde öğrencilerin teknolojik kaynaklara erişimi noktasında fırsat eşitliğini sağlamak için neler yaptınız?
5. COVID-19 sürecinde, öğrencilerin uzaktan eğitime katılmasını sağlamak için velilerle nasıl iş birliği yaptınız?
6. COVID-19 sürecinde, uzaktan eğitimi nasıl izlediniz?

3.5. Verilerin Analizi

Nitel araştırma sonucu elde edilen verilerin içerik analizine tabi tutulmasında kullanılan iki yaklaşım vardır. Bunlar tümdengelimci ve tümevarımcı analizdir. Tümdengelimci analiz, daha önceden belirlenmiş kavramsal bir çerçevenin içerik analizini yönlendirmesidir. (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Bu çalışmada verilerin analizinde nitel veri analizi yaklaşımlarından içerik analizi yaklaşımlarından tümdengelimci analiz kullanılmıştır.

Şekil 3.1. Tümdengelimci Veri Analiz Süreci

BÖLÜM 4

4. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde araştırma sorularından elde edilen bulgular yer almıştır.

4.1. İlkokul Yöneticilerinin, COVID-19 Sürecinde, Eğitim Teknolojileri Yoluyla Uzaktan Eğitimi Yönetmek İçin Belirledikleri Amaçlar

Araştırmanın birinci alt problemi kapsamında ilkokul yöneticilerine; “COVID-19 sürecinde, eğitim teknolojileri yoluyla uzaktan eğitimi yönetmek için hangi amaçları belirlediniz?” sorusu yöneltilmiştir. İlkokul yöneticilerinin bu soruya ilişkin yanıtlarından elde edilen bulgular Tablo 4.1 ’de gösterilmiştir.

Tablo 4.1. İlkokul yöneticilerinin, COVID-19 sürecinde, eğitim teknolojileri yoluyla uzaktan eğitimi yönetmek için belirledikleri amaçlar

Tema Amaç Belirlemek	Kodlar	Örnek Yönetici Görüşleri	Katılımcılar	f
	Uzaktan Eğitime Katılımın Sağlanması	“Öğrencilerin uzaktan eğitim sürecine katılımını artırmak” (K3)	K2, K3, K4, K6, K7, K10, K13, K15, K19, K21, K22,	11
	Eğitim Öğretim Faaliyetlerinin Uzaktan Eğitimle Devamını Sağlayabilmek	“Öncelikli olarak eğitim-öğretim müfredatının olduğunca olağan şekliyle sürdürülmesi amaçlandı.” (K18)	K1, K6, K8, K10, K11, K12, K15, K18, K20	9
	Öğretmenlerin Teknolojik Liderliklerine Destek Olmak	“Öğretmenlerimizin bilişim araçlarını kullanma becerilerinin geliştirilmesi (K19)	K5, K7, K9, K14, K16, K19, K23	7
	Velilerle İletişimin Sürdürülebilmesi	“Velilerle sürekli iletişim halinde olmak.” (K21)	K18, K15, K21, K22	4
	Öğrencilerin Teknolojik İmkân Yetersizliklerine Çözüm Aramak	“Teknolojik eksiliği olan öğrencilere fırsat sağlamak” (K2)	K2, K16, K17, K19	4
	Öğrencilerin Psiko-sosyal Gelişimlerinin Olumsuz Etkilenmesini Önlemek	“Pandemi sürecini öğrencilerin psikolojik olarak en az hasarla atlatabilmeleri.” (K10)	K1, K10, K13	3
	Öğrencilerin Okuldan Kopmalarını Önlemek	“Öğrencilerin süreçte okuldan kopmamaları” (K13)	K13, K24	2
	Uzaktan Eğitimde Yeterli Verimi Sağlayabilmek	“Uzaktan eğitimin verimli hale getirilmesi”	K2, K8	2

Öğrenci ve Öğretmen Motivasyonu Sağlamak	“Öğretmen ve öğrencileri motive etmek” (K2)	K2, K14	2
Uzaktan Eğitim Yoluyla Kazanımların Verilebilmesi	Programda belirtilen kazanımların uzaktan eğitim teknolojileri yoluyla uzaktan eğitim aracılığıyla ile gerçekleştirilmesi. (K24)	K11, K24	2
Öğrenci ve Öğretmenlerle İletişimin Sürdürülmesi	“Öğretmenlerimizle iletişim halinde olmak”	K3, K5	2
Uzaktan Eğitime Devamın Sağlanması	“Öğrencilerin yüz yüze eğitimdeki devam oranını yakalamak” (K1)	K1	1
Veliler ve Öğrenciler İçin Uzaktan Eğitimin Önemini Sağlamak	Veliler ve öğrencilerin uzaktan eğitimin önemini anlamalarını sağlamak” (K9)	K9	1
Uzaktan Eğitim Yoluyla Akademik Başarının Devamının Sağlanması	Öğrencilerin akademik başarılarını sürdürebilir kılmak” (K13)	K13	1
Uzaktan Eğitim Sürecinin Ciddiyetinin Fark Edilmesini Sağlamak	Uzaktan eğitimin uzun süreli olacağı düşüncesi ile bu işin çok ciddiye alınmasını sağlama” (K15)	K15	1
Öğrencilerin Velileriyle Beraber Kaliteli Zaman Geçirebilmelerini Sağlamak	“Öğrencilerin velileriyle beraber kaliteli zaman geçirebilmeleri için her gün birlikte gerçekleştirecekleri - Aile Saadeti- adlı etkinliklerin planlanması” (K18)	K18	1

Tablo 4.1. de ilkökul yöneticilerinin COVID-19 sürecinde eğitim teknolojileri yoluyla uzaktan eğitimi yönetmek için belirledikleri amaçlara ilişkin veriler yer almaktadır. Tablo 4.1. incelendiğinde ilkökul yöneticilerinin neredeyse yarısı (f:11) “uzaktan eğitime katılım sağlanması” en öncelikli amaç olarak belirtmiştir. 9 ilkökul yöneticisi eğitim öğretim faaliyetlerinin uzaktan eğitimle devamını sağlayabilmeyi amaçlamaktadır. İlkokul yöneticilerinin ilgili soruya verdikleri yanıtları sırasıyla en çok “öğretmenlerin teknolojik liderliklerine destek olmak” (f:7), “velilerle iletişimin sürdürülebilmesi” (f:4), öğrencilerin teknolojik imkân yetersizliklerine çözüm aramak” (f:4), öğrencilerin psiko-sosyal

gelişimlerinin olumsuz etkilenmesini önlemek” (f:3), öğrencilerin okuldan kopmalarını önlemek” (f:2), “uzaktan eğitimde yeterli verimi sağlayabilmek” (f:2), “öğrenci ve öğretmen motivasyonu sağlamak” (f:2), “uzaktan eğitim yoluyla kazanımların verilebilmesi” (f:2), öğrenci ve öğretmenlerle iletişimin sürdürülmesi” (f:2), “uzaktan eğitime devamın sağlanması” (f:1), “veliler ve öğrenciler için uzaktan eğitimin önemini sağlamak” (f:1), “uzaktan eğitim yoluyla akademik başarının devamının sağlanması” (f:1), “uzaktan eğitim sürecinin ciddiyetinin fark edilmesini sağlamak” (f:1), “öğrencilerin velileriyle beraber kaliteli zaman geçirebilmelerini sağlamak” (f:1) maddelerinin takip ettiği görülmektedir.

4.2. İlkokul Yöneticilerinin, COVID-19 Sürecinde, Eğitim Teknolojileri Yoluyla Uzaktan Eğitimi Yönetmek İçin Belirledikleri Amaçlara Ulaşmalarını Engelleyen Unsurlar

Araştırmanın ikinci alt problemi kapsamında ilkokul yöneticilerine; “COVID-19 sürecinde, eğitim teknolojileri yoluyla uzaktan eğitimi yönetmek için belirlediğiniz amaçlara ulaşmanızı engelleyen bir durumla karşılaştınız mı?” sorusu yöneltilmiştir. İlkokul yöneticilerinin bu soruya ilişkin yanıtlarından elde edilen bulgular Tablo 4.2.’de gösterilmiştir.

Tablo 4.2. İlkokul yöneticilerinin, COVID-19 sürecinde, eğitim teknolojileri yoluyla uzaktan eğitimi yönetmek için belirledikleri amaçlara ulaşmalarını engelleyen unsurlar

Tema	Amaçları Engelleyen Unsurlar	Kodlar	Örnek Yönetici Görüşleri	Katılımcılar	f
		Ailelerin Maddi Olanaksızlıkları	“Maddi olanaksızlıklar en büyük engelimizdi” (K1)	K1, K7, K8, K10, K13, K14, K15, K16, K17, K18, K19, K20	12
		İnternet Bağlantı ve Altyapı Yetersizlikleri	“...erişim sağlayacak alt yapının yetersizliği” (K24)	K1, K2, K3, K5, K6, K9, K15, K18, K21, K22, K23, K24	12
		Evlerdeki Teknolojik Cihazların Yetersizliği	“Bilgisayar, tablet, akıllı telefon vs. sahip olsalar bile evde bulunan diğer kardeşlerin de ihtiyaç duyması nedeniyle eldeki teknolojik aletlerin yeterli gelmemesi” (K18)	K1, K2, K3, K8, K9, K12, K15, K18, K22, K24	10
		İlgisiz Aileler	“Velilerin isteksizliği ve önemsememesi” (K9)	K2, K9, K10, K20, K21, K22	6

MEB (EBA)' in Altyapı Yetersizliği	“EBA ’nın yoğunluğu kaldıramamasından kaynaklı aksaklıklar yaşanmıştır” (K4)	K3, K4, K16, K18, K24	5
Öğretmenlerin Teknoloji Kullanımında Yetersizlikleri	“Kıdemi fazla olan öğretmenlerin teknolojiye yatkınlığının daha az olması” (K7)	K7, K12, K20	3
Uzun Süre Ekran Başında Kalmanın Getirdiği Problemler	“Öğrencilerin ekran başında uzun süre hareketsiz kalmaları ve dikkatlerinin dağılması”	K1, K9, K21	3
Uzaktan Eğitime Yeterli Katılımın Sağlanamaması	“...uzaktan eğitimden yararlanan öğrencilerin sayısal olarak düşük olması amaçlanan hedeflere ulaşmayı güçleştirmiştir. (K13)	K7, K13, K22	3
Dezavantajlı Ailelerden Gelen Öğrenciler	“Okulumuzun dezavantajlı sayılabilecek bir bölgede olması sebebiyle...”(K18)	K5, K12, K18	3
Sürecin Tahmin Edilenden Uzun Sürmesi	“Sürecin çok uzaması” (K6)	K6, K12	2
Velilerin Teknoloji Kullanımında Yetersizlikleri	“Velilerin teknolojiye uzak oluşu” (K14)	K14, K15	2
Direnç Gösteren Öğretmenler	“Öğretmenlerin direnç göstermesi” (K5)	K5	1
İlgili Sosyal Yardımların İhtiyaç Sahiplerini Ulaşmaması	“Devletimizin sosyal yardım desteklerinin tam sahiplerine gitmemesi” (K16)	K16	1
Yabancı Uyruklu Öğrenciler	“Yabancı uyruklu öğrencilere ve velilerine ulaşamamak” (K11)	K11	1
Sürece Dair Gerekli Hizmetçi Eğitimlerin Eksikliği	“Hizmetçi eğitimlerin azlığı, sürelerinin kısa olması” (K16)	K16	1

Tablo 4.2. 'de, ilkokul yöneticilerinin, COVID-19 sürecinde, eğitim teknolojileri yoluyla uzaktan eğitimi yönetmek için belirledikleri amaçlara ulaşmalarını engelleyen unsura dair bulgulara yer verilmiştir. Tablo 4.2. incelendiğinde ilkokul yöneticilerinin belirledikleri

amaçlara ulaşmalarını engelleyen unsurların başında “ailelerin maddi olanaksızlıkları” (f:12) ve internet bağlantı ve altyapı yetersizlikleri” (f:12) gelmektedir. Bunları “evlerdeki teknolojik cihazların yetersizliği” (f:10) takip etmektedir. Daha sonra ilkökul yöneticilerinin ilgili soruya verdikleri yanıtları en çok sırasıyla “ilgisiz aileler” (f:6), “MEB (EBA)’ in altyapı yetersizliği” (f:5), “öğretmenlerin teknoloji kullanımında yetersizlikleri” (3), “uzun süre ekran başında kalmanın getirdiği problemler” (f:3), “uzaktan eğitime yeterli katılımın sağlanamaması” (f:3), “dezavantajlı ailelerden gelen öğrenciler” (f:3), “sürecin tahmin edilenden uzun sürmesi” (f:2), “direnc gösteren öğretmenler” (f:1), “ilgili sosyal yardımların ihtiyaç sahiplerini ulaşmaması” (f:1), “yabancı uyruklu öğrenciler” (f:1), “ süreçte dair gerekli hizmetçi eğitimlerin eksikliği” (f:1) maddelerinin takip ettiği görülmektedir.

4.3. İlkokul Yöneticilerinin, COVID-19 Sürecinde Öğretmen Ve Öğrencilere Teknoloji Kullanımı Noktasında Destek Sağlaması

Araştırmanın üçüncü alt problemi kapsamında ilkökul yöneticilerine; “COVID-19 sürecinde öğretmen ve öğrencilere teknoloji kullanımı noktasında nasıl destek sağladınız?” sorusu sorulmuştur. İlkokul yöneticilerinin bu soruya ilişkin yanıtlarından elde edilen bulgular Tablo 4.3.’te gösterilmiştir.

Tablo 4.3. İlkokul yöneticilerinin, COVID-19 sürecinde, öğretmen ve öğrencilere teknoloji kullanımı noktasında destek sağlanması

Tema	Teknolojik Destek	Kodlar	Örnek Yönetici Görüşleri	Katılımcılar	f
		Okulun İmkanlarından Yararlanılmasını Sağlama	“Öğretmenlere okuldaki dizüstü bilgisayarları evlerine götürmeleri konusunda izin verilmiştir” (K24)	K1, K2, K12, K13, K17, K18, K21, K23, K24	9
		Öğretmenlere Eğitim Verilmesi, Yardımcı Olunması	“Öğretmenlere bire bir eğitimler vererek destek sağladık” (K7)	K7, K9, K13, K14, K18, K19, K20, K22	8
		EBA Destek Noktalarına Yönlendirme	“EBA erişim noktası olan okullara yönlendirildi” (K15)	K1, K6, K7, K11, K12, K15, K24	7
		Veli ve Yardımseverler Desteğiyle Tablet, İnternet Erişimi Sağlanması	“Veliler vasıtasıyla tableti olmayan öğrencilere tablet dağıtımı yapıldı” (K1)	K1, K9, K15, K17	4
		EBA Destek Noktası Kurularak	“EBA” erişim noktası kurularak gerekli destek sağlandı” (K22)	K3, K8, K22	3

Konuyla İlgili Eğitim Videosu Paylaşma	“Konuyla ilgili eğitim videoları bulup paylaştık” K5	K5, K10	2
Milli Eğitim Müdürlükleri Vasıtasıyla	“Milli eğitim müdürlüğüne yönlendirilerek yardımcı olunmuştur” (K4)	K4, K16	2
Öğretmenler Arası Yardımlaşma Sağlanarak	“Öğretmeler ise bilmediği çözemediği teknolojik konularda öğretmenler arası yardımlaşma yoluyla sorunlar çözülmeye çalışıldı” (K8)	K8	1

Tablo 4.3. 'de, ilkokul yöneticilerinin, COVID-19 sürecinde öğretmen ve öğrencilere teknoloji kullanımı noktasında nasıl destek sağladığına dair bulgulara yer verilmiştir. Tablo 4.3. incelendiğinde ilkokul yöneticilerinin teknolojik destek sağlama noktasında “okulun imkanlarından yararlanılmasını sağlama” (f:9) başta gelmektedir. Onu “öğretmenlere eğitim verilmesi, yardımcı olunması” (f:8) takip etmektedir. Daha sonra ilkokul yöneticilerinin ilgili soruya verdikleri yanıtları en çok sırasıyla “EBA destek noktalarına yönlendirme” (7), “veli ve yardımseverler desteğiyle tablet, internet erişimi sağlanması” (f:4), “EBA destek noktası kurularak” (f:3), “konuyla ilgili eğitim videosu paylaşma” (f:2), “Milli Eğitim Müdürlükleri vasıtasıyla” (f:2), “öğretmenler arası yardımlaşma sağlanarak” (f:1) maddelerinin takip ettiği görülmektedir.

4.4. İlkokul Yöneticilerinin, COVID-19 Sürecinde Uzaktan Eğitime Erişimde Öğrencilerin Teknolojik Kaynaklara Erişimi Noktasında Fırsat Eşitliğini Sağlamak İçin Yaptıkları

Araştırmanın dördüncü alt problemi kapsamında ilkokul yöneticilerine; “COVID-19 sürecinde uzaktan eğitime erişimde öğrencilerin teknolojik kaynaklara erişimi noktasında fırsat eşitliğini sağlamak için neler yaptınız?” sorusu yöneltilmiştir. İlkokul yöneticilerinin bu soruya ilişkin yanıtlarından elde edilen bulgular Tablo 4.4.'de gösterilmiştir.

Tablo 4.4. İlkokul yöneticilerinin, COVID-19 sürecinde, uzaktan eğitime erişimde öğrencilerin teknolojik kaynaklara erişimi noktasında fırsat eşitliğini sağlamak için yaptıkları

Tema	Kodlar	Örnek Yönetici Görüşleri	Katılımcılar	f
	Hayırseverler ve Veli Yardımları	“Katılamayan öğrencilerimize de diğer veliler aracılığıyla gerekli teknoloji ve altyapı desteği sağlandı” (K1)	K1, K2, K7, K14, K15, K16, K17, K19, K20	9
	Okulun İmkanlarından Yararlanılmasını Sağlama	“İnternet bağlantısı olmayan öğrencilerimizin okulda, bilgisayarla, pandemi şartlarına uygun canlı derslere katılımında kolaylık sağlandı” (K18)	K2, K10, K12, K13, K14, K18, K20, K21	8
	EBA Destek Noktalarına Yönlendirme	“EBA erişim noktalarına ulaşmaları için yönlendirme yapılmıştır” (K24)	K2, K5, K8, K10, K11, K12, K24	7
	EBA Destek Noktası Kurularak	“EBA destek noktaları kurduk” (K3)	K3, K4, K22	3
	EBA TV Yardımıyla	“Öğrencilerin TV’den dersleri izlemeleri için kontrol takip sistemi kurduk” (K15)	K15, K24	2
	Eşitlik Sağlanamamıştır	“Maddi imkansızlıklar nedeniyle eşitlik sağlayamadık” (K23)	K9, K23	2
	Rehber Öğretmenlerin Yönlendirmeleri	“Rehber öğretmenlerimiz uzaktan eğitim yoluyla öğrencilerimize destek oldu” (K6)	K6	1
	Milli Eğitim Müdürlükleri Yardımıyla	“Bu durumla ilgili ilçe milli eğitim müdürlüğü aracılığıyla bakanlığı durumdan haberdar ettik” (K15)	K15	1

Tablo 4.4. 'de, ilkokul yöneticilerinin, kaynaklara erişim noktasında eşitliği sağlamak için gösterdikleri çabalara ilişkin veriler yer almaktadır. Tablo 4.4. incelendiğinde ilkokul yöneticilerinin kaynaklara erişim noktasında fırsat eşitliğini sağlamaya dair “hayırseverler ve

veli yardımları” (f:9) başta gelmektedir. Onu “okulun imkanlarından yararlanılmasını sağlama” (f:8) izlemektedir. Daha sonra ilkokul yöneticilerinin ilgili soruya verdikleri yanıtları en çok sırasıyla “EBA destek noktalarına yönlendirme” (f:7), “EBA destek noktası kurularak” (f:3), “EBA TV yardımıyla” (f:2), “eşitlik sağlanamamıştır” (f:2), “rehber öğretmenlerin yönlendirmeleri” (f:1), “Milli Eğitim Müdürlükleri yardımıyla” (f:1) maddelerinin takip ettiği görülmektedir.

4.5. İlkokul Yöneticilerinin, COVID-19 Sürecinde Öğrencilerin Uzaktan Eğitime Katılmasını Sağlamak İçin Velilerle Yaptığı İş Birliği

Araştırmanın beşinci alt problemi kapsamında ilkokul yöneticilerine; “COVID-19 sürecinde, öğrencilerin uzaktan eğitime katılmasını sağlamak için velilerle nasıl iş birliği yaptınız?” sorusu yöneltilmiştir. İlkokul yöneticilerinin bu soruya ilişkin yanıtlarından elde edilen bulgular Tablo 4.5.’de gösterilmiştir.

Tablo 4.5. İlkokul yöneticilerinin, COVID-19 sürecinde öğrencilerin uzaktan eğitime katılmasını sağlamak için velilerle yaptığı iş birliği

Tema	Velilerle İşbirliği	Kodlar	Örnek Yönetici Görüşleri	Katılımcılar	f
		İnternet ve Sosyal Medya Aracılığıyla İletişim Kurarak	“WhatsApp veli gruplarında bilgilendirme çalışmaları yapılmıştır” (K24)	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K8, K9, K10, K11, K12, K13, K15, K16, K17, K18, K19, K20, K24	19
		Telefon Görüşmeleri ve SMS ile İletişim Kurarak	“Gerekli durumlarda da okulumuzdan toplu mesaj atıldığı olmuştur” (K12)	K1, K2, K3, K4, K12, K14, K21, K22, K24	8
		Yüz yüze Görüşerek	“Küçük gruplar halinde okula davet edilerek uzaktan eğitimin önemi ile ilgili bilgilendirmeler yaptık” (K7)	K5, K7, K14, K19, K20, K21	6
		Rehberlik Servisi ve Rehber Öğretmenler Vasıtasıyla	“Rehber öğretmenlerimiz online olarak velilere seminer verdiler” (K9)	K9, K13, K18, K23	4

Tablo 4.5. ’de, ilkokul yöneticilerinin, öğrencilerin uzaktan eğitime katılmasını sağlamak için velilerle yaptığı iş birliğine dair veriler yer almaktadır. Tablo 4.5.

incelendiğinde ilkökul yöneticilerinin velilerle iş birliği noktasında “internet ve sosyal medya aracılığıyla iletişim kurarak” (f:19) en çok tercih edilen yöntem olmuştur. Onu “telefon görüşmeleri ve SMS ile iletişim kurarak” (f:8) takip etmiştir. Daha sonra sırasıyla “yüz yüze görüşerek” (f:6) ve “rehberlik servisi ve rehber öğretmenler vasıtasıyla” (f:4) maddelerinin takip ettiği görülmektedir.

4.6. İlkokul Yöneticilerinin, COVID-19 Sürecinde Uzaktan Eğitim Sürecini İzlemesi

Araştırmanın altıncı alt problemi kapsamında ilkökul yöneticilerine; “COVID-19 sürecinde uzaktan eğitimi nasıl izlediniz?” sorusu yöneltilmiştir. İlkokul yöneticilerinin bu soruya ilişkin yanıtlarından elde edilen bulgular Tablo 4.6.’de gösterilmiştir.

Tablo 4.6. İlkokul yöneticilerinin, COVID-19 sürecinde uzaktan eğitim sürecini izlemesi			
Tema Uzaktan Eğitimin İzlenmesi	Kodlar	Örnek Yönetici Görüşleri	Katılımcılar f
	EBA Raporları Aracılığıyla	“EBA dan öğretmenlerimizin ve öğrencilerimizin katılım raporları alındı” (K16)	K1, K2, K3, K4, K6, K12, K13, K16, K17, K18, K22, K23, K24 13
	Zoom ve EBA Canlı Derslere Katılım İle	“Canlı dersler ziyaret edilip katılım oranları izlendi” (K18)	K1, K7, K8, K9, K11, K12, K13, K15, K18, K20 10
	Öğretmen, Öğrenci ve Veliler İle Görüşerek	“Öğretmenler ile sürekli diyalog halinde olunmuş sürece dair görüşmeler yapılmıştır” (K24)	K2, K6, K14, K15, K16, K17, K21, K24 8
	Sınıf Defteri/Ders Raporları Kontrolü İle	“Ay sonunda öğretmenlerimize dağıttığımız uzaktan eğitim takip formlarını doldurarak imzalamalarını istedik” (K12)	K8, K12, K13, K18 4
	Veliler İçerisinden Gözlemci Seçerek	“Sınıf velilerinden bir kişiyi gözlemci olarak belirledik. Dersleri izleyerek olumsuz yönleri hakkında bilgi almaya çalıştık” (K8)	K8 1

Tablo 4.6. 'da ilkokul yöneticilerinin, uzaktan eğitim sürecini izlemesine dair veriler yer almaktadır. Tablo 4.6. incelendiğinde sürecin izlenmesine dair başta “EBA raporları aracılığıyla” (f:13) gelmektedir. Onu “Zoom ve EBA canlı derslere katılım ile”(f:10) takip etmektedir. Daha sonra sırasıyla “öğretmen, öğrenci ve veliler ile görüşerek” (f:8), “sınıf defteri/ders raporları kontrolü ile” (4), “veliler içerisinde gözlemci seçerek” (f:1) maddelerinin takip ettiği görülmektedir.

BÖLÜM 5

5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Tartışma

Okul yöneticilerinin teknolojik liderliklerine dair ilgili araştırmalar bölümde de görülen birçok çalışma vardır. Fakat COVID-19 süreci ülkemiz ve dünyamız için daha önce yaşanmamış bir süreç olması nedeni ile COVID-19 süreci bağlamında okul yöneticilerinin teknolojik liderliklerine dair çalışma sayısı azdır. Bunlar Turan (2020), Kırlioğlu (2021), Seven (2021), Demirdağ (2022) 'dir. Bu nedenle tartışma bölümü daha çok bu araştırmalar başta olmak üzere COVID-19 sürecinde gerçekleşen benzer konulu çalışmalar üzerinden yürütülmüştür.

5.1.1. İlkokul Yöneticilerinin, COVID-19 Sürecinde, Eğitim Teknolojileri Yoluyla Uzaktan Eğitimi Yönetmek İçin Belirledikleri Amaçlara Dair Tartışma

İlkokul yöneticilerinin, Covid-19 sürecinde, eğitim teknolojileri yoluyla uzaktan eğitimi yönetmek için belirledikleri amaçlar uzaktan eğitime katılım sağlanması, eğitim öğretim faaliyetlerinin uzaktan eğitimle devamını sağlayabilme, öğretmenlerin teknolojik liderliklerine destek olmak, velilerle iletişimin sürdürülebilmesi, öğrencilerin teknolojik imkân yetersizliklerine çözüm aramak, öğrencilerin psiko-sosyal gelişimlerinin olumsuz etkilenmesini önlemek, öğrencilerin okuldan kopmalarını önlemek, uzaktan eğitimde yeterli verimi sağlayabilmek, öğrenci ve öğretmen motivasyonu sağlamak, uzaktan eğitim yoluyla kazanımların verilebilmesi, öğrenci ve öğretmenlerle iletişimin sürdürülmesi, uzaktan eğitime devamın sağlanması, veliler ve öğrenciler için uzaktan eğitimin önemini sağlamak, uzaktan eğitim yoluyla akademik başarının devamının sağlanması, uzaktan eğitim sürecinin ciddiyetinin fark edilmesini sağlamak, öğrencilerin velileriyle beraber kaliteli zaman geçirebilmelerini sağlamak şeklinde sıralanmıştır.

İlkokul yöneticileri COVID 19 sürecinde eğitim teknolojileri yoluyla uzaktan eğitimi yönetmek için öncelikli amaç olarak uzaktan eğitime katılım sağlanması olduğunu belirtmişlerdir. Turan (2020), yaptığı araştırma ise okul müdürlerinin en yüksek oranda amaç olarak müfredatının devamını sağlamak olarak çıkan maddenin araştırmamda daha alt sıralarda uzaktan eğitim yoluyla akademik başarının devamının sağlanması şeklinde

görmekteyiz. Yaptığım araştırmada ise ilkokul müdürlerinin ikinci sırada karşımıza çıkan eğitim öğretim faaliyetlerinin uzaktan eğitimle devamının sağlanmasının bununla benzeştiğini söyleyebiliriz. Turan (2020), araştırmasında okul müdürlerinin amaçlarda ikinci sırada belirttikleri öğrencilerin okuldan kopmamalarını sağlamak amacı, yaptığım araştırmada yedinci sırada çıksa da araştırmamın birinci sırasında çıkan eğitime katılımın sağlanması ile de ilişkilendirebilir. Bununla birlikte çalışmamda üçüncü sırada çıkan öğretmenlere teknolojik liderliklerine destek olmak maddesinin Turan (2020), çalışmasında da üçüncü sırada gördüğümüz öğretmenlerin teknoloji konusunda mesleki gelişimlerini maddesi ile örtüştüğünü görmekteyiz. Araştırmamda dördüncü sırada çıkan velilerle iletişimin sürdürülebilmesi, Turan (2020), araştırmasında çok daha alt sıralarda görülmektedir. Araştırmamda çıkan sonuçlardan diğeri öğrencilerin teknolojik imkân yetersizliklerine çözüm aramak maddesinin Turan (2020), çalışmasında benzer şekilde öğretmen ve öğrencilerin uzaktan eğitim sorunlarına çözümler üretebilmek maddesi şeklinde çıktığını görmekteyiz. Araştırmamdaki diğeri bir madde ise öğrenci ve öğretmen motivasyonu sağlamaktır. Bununda Turan (2020), araştırmasında öğretmen ve öğrencilerin uzaktan eğitim sorunlarına çözümler üretebilmek ile benzeştiği görülmektedir. Son olarak Turan (2020), araştırması ile örtüşen son maddenin araştırmamda çıkan velilerle iletişimin sürdürülebilmesi maddesidir. Turan (2020), araştırmasında da okul veli iletişimi sürdürmek olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunların haricinde araştırmamda öğrencilerin psiko-sosyal gelişimlerinin olumsuz etkilenmesini önlemek, uzaktan eğitimde yeterli verimi sağlayabilmek, uzaktan eğitim yoluyla kazanımların verilebilmesi, öğrenci ve öğretmenlerle iletişimin sürdürülmesi, uzaktan eğitime devamın sağlanması, veliler ve öğrenciler için uzaktan eğitimin önemini sağlamak, uzaktan eğitim sürecinin ciddiyetinin fark edilmesini sağlamak, öğrencilerin velileriyle beraber kaliteli zaman geçirebilmelerini sağlamak maddelerini rastlanırken, Turan (2020), çalışmasında farklı olarak uzaktan eğitim kültürü oluşturmayı görmekteyiz. Bu farklılıklarında daha çok yapılan araştırmanın ilkokul yöneticilerini kapsamı, Turan (2020), çalışmasının ise ilkokul ile birlikte ortaokul ve lise müdürlerini de kapsamından kaynaklı olduğu düşünülmektedir. Sincar (2009), araştırmasında ilköğretim okulu yöneticilerinin teknoloji liderliği dair insanı merkeze alarak kararlar aldıkları ve aldıkları kararları yine katılımcılık esasına göre uyguladıklarını dile getirmiştir. Yapılan araştırmada da ilkokul yöneticilerinin de bu paralellikte hareket ettiği söylenebilir.

5.1.2. İlkokul Yöneticilerinin, COVID-19 Sürecinde, Eğitim Teknolojileri Yoluyla Uzaktan Eğitimi Yönetmek İçin Belirledikleri Amaçlara Ulaşmalarını Engelleyen Unsurlara Dair Tartışma

İlkokul yöneticileri COVID-19 sürecinde, eğitim teknolojileri yoluyla uzaktan eğitimi yönetmek için belirledikleri amaçlara ulaşmalarını engelleyen unsurları, ailelerin maddi olanaksızlıkları, internet bağlantı ve altyapı yetersizlikleri, evlerdeki teknolojik cihazların yetersizliği, ilgisiz aileler, MEB (EBA)' in altyapı yetersizliği, öğretmenlerin teknoloji kullanımında yetersizlikleri, uzun süre ekran başında kalmanın getirdiği problemler, uzaktan eğitime yeterli katılımın sağlanamaması, dezavantajlı ailelerden gelen öğrenciler, sürecin tahmin edilenden uzun sürmesi, direnç gösteren öğretmenler, ilgili sosyal yardımların ihtiyaç sahiplerini ulaşmaması, yabancı uyruklu öğrenciler, sürece dair gerekli hizmetçi eğitimlerin eksikliği şeklinde belirtmişlerdir.

İlkokul yöneticileri COVID-19 sürecinde, eğitim teknolojileri yoluyla uzaktan eğitimi yönetmek için belirledikleri amaçlara ulaşmalarını engelleyen unsurların başında ailelerin maddi olanaksızlıkları belirtmişlerdir. Turan (2020), araştırmasında da benzer şekilde üçüncü sırada öğrencilerin sosyo-ekonomik durumu belirtilmiştir. Araştırmamda internet bağlantı ve altyapı yetersizlikleri ikinci sıradaki amaçlara ulaşmalarını engelleyen unsur olarak öne çıkmıştır. Üçüncü sırada yer alan engelleyici unsur ise evlerdeki teknolojik cihazların yetersizliğidir. Turan (2020), araştırmasında da anne-babanın ders saatinde evde olmamasından kaynaklı teknolojik araç eksikliği, öğretmenin aynı zamanda veli olmasından kaynaklanan unsurlar ve birden fazla kardeşin aynı anda evdeki teknolojik aletleri kullanmasından kaynaklı engeller bulgularıyla benzeşmektedir. Araştırmamın dördüncü sırasındaki engel ilgisiz ailelerdir. Turan (2020), araştırma bulgularında ikinci sırada karşımıza çıkan veli duyarsızlığı ile benzeştiğini görmekteyiz. Araştırmamın beşinci sırasında MEB (EBA)' in altyapı yetersizliği engel olarak görülmektedir. Turan (2020), araştırmasında birinci sırada yer alan teknik sorunlardan kaynaklı engellerle örtüşmektedir. Araştırmamın altıncı sırasında öğretmenlerin teknoloji kullanımında yetersizlikleri engel olarak bulgulara yansımıştır. Turan (2020), araştırmasında mesleki kıdemi yüksek olan öğretmenlerin teknolojiden uzak olması engeli ile benzeştiği söylenebilir. Yine son olarak araştırmamdaki sekizinci sırada yer alan uzaktan eğitime yeterli katılımın sağlanamaması engelinin Turan (2020), araştırmasında devamsız sorunu olarak bulgulara yansıdığını görmekteyiz. Uzun süre ekran başında kalmanın getirdiği problemler, dezavantajlı ailelerden gelen öğrenciler, sürecin tahmin edilenden uzun sürmesi, direnç gösteren öğretmenler, ilgili sosyal yardımların ihtiyaç

sahiplerini ulaşmaması, yabancı uyruklu öğrenciler, sürece dair gerekli hizmetçi eğitimlerin eksikliği bulgularının ise Turan (2020), araştırmasından farklı olarak araştırmama yansıyan bulgular olduğu söylenebilir. Sarıbiyık (2022), araştırmasında matematik öğretmenlerinin uzaktan eğitimin ek sorumlulukları da beraberinde getirmesi, ölçme değerlendirme yapılma imkânı vermemesi, öğrencilerin devamsızlık sorunları, imkânlarının eşitsizliği, derste dikkat sorunları şeklinde engellerini belirttiklerini ifade etmiştir. Kökosamanlı (2022), ise uzaktan eğitim kaynakları erişime dair ve uzaktan eğitime temel bakış noktasındaki algının düşüklüğünü dair engel sayılabilecek bulgulara yer vermiştir. Demirdağ (2022), araştırmasında COVID-19 pandemi sürecinde okul müdürlerinin karşılaştıkları sorunlar olarak ele almış, uzaktan eğitim kategorisinde, erişim, altyapı, mevzuat; bireysel kategoride, korku, süreç, iletişim; yönetsel kategoride görev ve yetki, koordinasyon, bilgilendirme bulgularını sıralamıştır. İnal, Sakarya ve Zahal (2021), araştırmalarında, engelleri uzaktan eğitimin olumsuz yönlerine ilişkin görüşler başlığı altında, öğrenci kameralarının kapalı olması, disiplin ve otorite sorunları, birlikte (toplu) müzik yapamama, öğrencileri tanımama, sistemsel eksiklikler/aksaklıklar (EBA Sistemi), ev ortamının uygun olmayışı, ders saatleri ile ilgili sorunlar, internet bağlantısı/kota, sosyal ilişkilerin zayıflama ihtimali, öğrenciler arası fırsat eşitsizliği olarak sıralamışlardır. Lourenco & Tasimi (2020)' de özellikle göçmenlerin internet bağlantısının olmamasını, bilgisayar, tablet veya cep telefonu eksikliğini engeller olarak belirtmektedir.

5.1.3. İlkokul Yöneticilerinin, COVID-19 Sürecinde Öğretmen Ve Öğrencilere Teknoloji Kullanımı Noktasında Destek Sağlamasına Dair Tartışma

İlkokul yöneticileri, COVID-19 sürecinde öğretmen ve öğrencilere teknoloji kullanımı noktasında, okulun imkanlarından yararlanılmasını sağlama, öğretmenlere eğitim verilmesi, yardımcı olunması, EBA destek noktalarına yönlendirme, veli ve yardımseverler desteğiyle tablet, internet erişimi sağlanması, EBA destek noktası kurularak, konuyla ilgili eğitim videosu paylaşma, Milli Eğitim Müdürlükleri vasıtasıyla, öğretmenler arası yardımlaşma sağlanarak destek sağladıklarını belirtmişlerdir.

İlkokul yöneticilerinin, COVID-19 sürecinde öğretmen ve öğrencilere teknoloji kullanımı noktasında destek sağlanmasında birinci sırada okulun imkanlarından öğretmen ve öğrencilerin yararlandırılmasını ikinci sırada ise öğretmenlere eğitim verilmesi ve yardımcı olunmasını görmekteyiz. Bunların Turan (2020), araştırmasındaki öğretmene teknik destek,

okul bilgisayarlarının öğretmenlerle paylaşılması, öğretmenlerin teknoloji kullanımına yönelik uzaktan hizmet-içi eğitime yönlendirilmesi bulguları ile benzeştiğini görmekteyiz. Öğretmenler arası yardımlaşma sağlanarak bulgusunun da Turan (2020), araştırmasının öğretmenler arasında uzaktan eğitime yönelik iyi örneklerin paylaşımını sağlayarak bulgusuyla örtüştüğü görülmektedir. Turan (2020), farklı olarak bakanlık duyurularının paylaşılması ve öğrencilerin EBA TV'ye ve EBA canlı derse yönlendirilmesi bulgularına ulaşmıştır. Araştırmamda ise Turan (2020), araştırmasından farklı olarak EBA destek noktalarına yönlendirme, EBA destek noktası kurularak, konuyla ilgili eğitim videosu paylaşma, Milli Eğitim Müdürlükleri vasıtasıyla bulguları çıkmıştır.

5.1.4. İlkokul Yöneticilerinin, COVID-19 Sürecinde Uzaktan Eğitime Erişimde Öğrencilerin Teknolojik Kaynaklara Erişimi Noktasında Eşitliği Sağlamalarına Dair Tartışma

İlkokul yöneticileri, COVID-19 sürecinde uzaktan eğitime erişimde öğrencilerin teknolojik kaynaklara erişimi noktasında, hayırseverler ve veli yardımlarının, okulun imkanlarından yararlanılmasının, EBA destek noktalarına yönlendirmenin, EBA destek noktası kurulmasının, EBA TV yardımının, rehber öğretmenlerin yönlendirmelerinin ve Milli Eğitim Müdürlükleri yardımı ile eşitliği sağlamaya çalıştıklarını belirtmişlerdir.

İlkokul yöneticilerinin, COVID-19 sürecinde uzaktan eğitime erişimde öğrencilerin teknolojik kaynaklara erişimi noktasında eşitliği sağlamalarına dair hayırseverler ve veli yardımlarının ön plana çıktığı görülmüştür. Turan (2020), araştırmasında okul tarafından ihtiyaç sahibi öğrencilere teknolojik araç temini şeklinde çıkan maddeyle uyduğu söylenebilir. Araştırmamda ikinci sırada ise ilkokul yöneticileri tarafından okulun imkanlarından yararlanılması şeklinde eşitlik sağlanmaya çalışılmasının da bu kapsamda paralellik gösterdiği şeklinde değerlendirilebileceği düşünülmektedir. Araştırmamın üçüncü ve dördüncü sıralarında ilkokul yöneticilerin EBA destek noktalarına yönlendirme ve EBA destek noktası kurulması şeklinde eşitlik sağlanmaya çalıştığı sonucu görülmektedir. Bunun da Turan (2020), araştırmasında EBA destek alanı oluşturma maddesiyle örtüştüğü görülmektedir. Araştırmamda Turan (2020)' dan farklı olarak ilkokul yöneticilerinin EBA TV yardımının, rehber öğretmenlerin yönlendirmelerinin ve Milli Eğitim Müdürlükleri yardımı ile eşitliği sağlamaya çalıştıkları görülmektedir. Turan (2020), araştırmasında ise bakanlığın EBA için ücretsiz internet sağlamanın öğrencilere duyurulması, engelli öğrenciler için özel

tedbirler, internet erişimi olmayan öğrencilerle ders dokümanlarının paylaşımı ve EBA 'ya ders dokümanı yükleme bulgularının farklılığı dikkat çekmektedir. Demirdağ (2022), araştırmasında fırsat eşitsizliğine ilişkin önlemler olarak iletişim, aile ve materyal; öğretimsel önlemler olarak da etkinlik gönderme, gelişimi takip etme, değerlendirme bulgularını sıralamıştır.

5.1.5. İlkokul Yöneticilerinin, COVID-19 Sürecinde Öğrencilerin Uzaktan Eğitime Katılmasını Sağlamak İçin Velilerle Yaptığı İşbirliğine Dair Tartışma

İlkokul yöneticileri COVID-19 sürecinde öğrencilerin uzaktan eğitime katılmasını sağlamak için, internet ve sosyal medya aracılığıyla iletişim kurarak, telefon görüşmeleri ve SMS ile iletişim kurarak, yüz yüze görüşerek, rehberlik servisi ve rehber öğretmenler vasıtasıyla velilerle iş birliğine gittiklerini belirtmişlerdir.

İlkokul yöneticilerinin COVID-19 sürecinde öğrencilerin uzaktan eğitime katılmasını sağlamak için velilerle iş birliğine dair, başvurdukları başlıca yolun internet ve sosyal medya aracılığıyla iletişim kurarak olduğu belirtilmiştir. Turan (2020), araştırmasında da birinci sırada çıkan sosyal medya ve telekomünikasyon araçları yoluyla iş birliği bulgusuyla örtüşmektedir. Yine araştırmam da yer alan rehberlik servisi ve rehber öğretmenler yardımıyla bulgunun Turan (2020), de yer alan öğrenci ve velilere PDR hizmeti paralellik gösterdiği söylenebilir. Telefon görüşmeleri ve SMS ile iletişim kurarak, yüz yüze görüşerek bulguları ise Turan (2020), araştırmasından farklar olarak ortaya çıkmıştır. Demirtaş (2022), araştırmasında geçen okul müdürlerine göre COVID-19 pandemi sürecinin etkilerine dair temasındaki, okul yönetimi kategorisi kriz yönetimi, okulun rolü, destek başlıklarının yine iş birliği paralellğine değerlendirilebileceği düşünülmektedir.

5.1.6. İlkokul Yöneticilerinin, COVID-19 Sürecinde Uzaktan Eğitim Sürecinin İzlemesine Dair Tartışma

İlkokul yöneticilerini, COVID-19 sürecinde uzaktan eğitim sürecini EBA raporları aracılığıyla, Zoom ve EBA canlı derslere katılım ile, öğretmen, öğrenci ve veliler ile görüşerek, sınıf defteri-ders raporları kontrolü ile ve veliler içerisinde gözlemci seçerek izlediklerini belirtmişlerdir.

İlkokul yöneticilerinin, COVID-19 sürecinde uzaktan eğitim sürecini izlemek için en çok başvurdukları yolun EBA raporları olduğu görülmüştür. Turan (2020), araştırmasında da birinci sırada EBA üzerinden alınan raporlar bulgusu ile örtüşmektedir. Araştırmamda ikinci sırada yer alan Zoom ve EBA canlı derslere katılım ile süreci izlemenin de Turan (2020), araştırmasındaki müdürün, sınıfların canlı derslerine katılması bulgusu ile denk düştüğü görülmektedir. Diğer bir bulgu olan öğretmen, öğrenci ve veliler ile görüşerek takibinde Turan (2020), araştırmasındaki öğretmenlerin sözlü beyanları ve öğrenci ve velilerden gelen dönütler ile paralellik gösterdiği söylenebilir. Sınıf defteri-ders raporları kontrolü ile takip ise Turan (2020), araştırmasında öğretmenlerden alınan günlük-haftalık değerlendirme raporları ile uyumaktadır. Turan (2020), araştırmasında iyi uygulamaların paylaşımı farklılık olarak gözükmemektedir. Veliler içerisinden gözlemci seçerek bulgusu ise araştırmamdaki dikkat çekici farklılıktır. Bu yöntem ile sürecin takibi etiklik noktasında da büyük soru işaretlerini akıllara getirmiştir.

5.2. Sonuç

Araştırmada ulaşılan bulguların analizinden çıkarılan sonuçlar şu şekildedir:

- ✓ İlkokul yöneticilerinin COVID-19 sürecinde uzaktan eğitimin teknoloji yoluyla yönetilmesine dair temel amacının uzaktan eğitime katılımın sağlanarak, eğitim öğretim faaliyetlerinin uzaktan eğitim aracılığı ile yürütülmesi ve bu sırada yaşanacak eksikliklere karşı öğretmen ve öğrencilere destek olunması, yüz yüze eğitimde olduğu gibi eğitimin önemli paydaşlarından veliyi uzaktan eğitimde onlara daha çok iş düştüğü de göz önünde bulundurularak her daim iletişim ile sürecin yürütülmesi olmuştur. Yine öğretmenlerin teknolojik liderliklerine destek olunduğu, öğrencilerin psiko-sosyal gelişimlerinin olumsuz etkilenmesinin ve öğrencilerin okuldan kopmalarının önlenmeye çalışıldığı, uzaktan eğitimde yeterli verimi sağlayabilmek, öğrenci ve öğretmen motivasyonu sağlamak, uzaktan eğitim yoluyla kazanımların verilebilmesi, öğrenci ve öğretmenlerle iletişimin sürdürülmesi, uzaktan eğitime devamlı sağlanması, veliler ve öğrenciler için uzaktan eğitimin önemini fark etmelerinin sağlanması, uzaktan eğitim yoluyla akademik başarının devamlı sağlanması, uzaktan eğitim sürecinin ciddiyetinin fark edilmesinin sağlanması, öğrencilerin velileriyle beraber kaliteli zaman geçirebilmelerinin sağlanması amaçları ile hareket edildiği sonucuna ulaşılmıştır.

- ✓ İlkokul yöneticilerinin, COVID-19 sürecinde, eğitim teknolojileri yoluyla uzaktan eğitimi yönetmek için belirledikleri amaçlara ulaşmalarını engelleyen unsurları ailelerin maddi olanaksızlıkları, internet bağlantı ve altyapı yetersizlikleri, evlerdeki teknolojik cihazların yetersizliği, ilgisiz aileler, MEB (EBA)' in altyapı yetersizliği, öğretmenlerin teknoloji kullanımında yetersizlikleri, uzun süre ekran başında kalmanın getirdiği problemler, uzaktan eğitime yeterli katılımın sağlanamaması, dezavantajlı ailelerden gelen öğrenciler, sürecin tahmin edilenden uzun sürmesi, direnç gösteren öğretmenler, ilgili sosyal yardımların ihtiyaç sahiplerini ulaşmaması, yabancı uyruklu öğrenciler ve sürece dair gerekli hizmetçi eğitimlerin eksikliği olarak algıladıkları sonucuna ulaşılmıştır.
- ✓ İlkokul yöneticilerinin, COVID-19 sürecinde öğretmen ve öğrencilere teknoloji kullanımı dair öğretmen ve öğrencilere teknoloji kullanımı noktasında okulun imkanlarından yararlanılmasını sağlama şeklinde destek oldukları, öğretmenlere eğitim verilmesi, yardımcı olunması, öğrencileri EBA destek noktalarına yönlendirdikleri, veli ve yardımseverler desteğiyle tablet, internet erişimi sağlanmak suretiyle destek oldukları, imkanı olan okullarda MEB direktifleri doğrultusunda EBA destek noktası kurdukları, konuyla ilgili eğitim videosu paylaşarak, Milli Eğitim Müdürlükleri vasıtasıyla ve öğretmenler arası yardımlaşma sağlanarak destek sağladıklarını sonucuna ulaşılmıştır.
- ✓ İlkokul yöneticilerinin COVID-19 sürecinde uzaktan eğitime erişimde öğrencilerin teknolojik kaynaklara erişimi noktasında hayırseverler ve veli yardımlarından yararlandıkları, okulun imkanlarından yararlanılmasını sağladıkları, imkanı olmayan öğrencileri EBA destek noktalarına yönlendikleri, okulda imkan var ise EBA destek noktası kuruldukları ve öğrencilerin buradan yararlanmalarını sağladıkları, öğrencileri EBA TV ye yönlendikleri, rehber öğretmenler aracılığı ile yönlendirme yaparak yardımcı olmaya çalıştıkları ve Milli Eğitim Müdürlüklerine sorunları ileterek çözüm arama şeklinde eşitliği sağlamaya çalıştıkları sonucuna ulaşılmıştır.
- ✓ İlkokul yöneticilerinin COVID-19 sürecinde öğrencilerin uzaktan eğitime katılmasını sağlamak için internet ve sosyal medya aracılığıyla iletişim kurdukları, telefon görüşmeleri yapıp ve SMS ile iletişime geçtikleri, yüz yüze görüşmeler yaptıkları,

rehberlik servisini ve rehber öğretmenleri aktif kullanarak velilerle iş birliğine gittikleri sonucuna ulaşılmıştır.

- ✓ İlkokul yöneticilerinin, COVID-19 sürecinde uzaktan eğitim sürecini EBA sistemi üzerinde aldıkları öğrenci ve öğretmenlerin ders bilgilerini, katılımlarını gösteren raporlar aracılığıyla, Zoom ve EBA üzerinden gerçekleştirilen senkron canlı derslere katılım ile, öğretmen, öğrenci ve veliler ile sürece dair görüşmeler yapılarak, sınıf defteri-ders raporlarını düzenli olarak öğretmenlerden talep edip kontrol edilerek ve veliler içerisinde gözlemci seçerek izledikleri sonucuna ulaşılmıştır.
- ✓ İlkokul yöneticilerinin COVID-19 sürecinde teknolojik liderliklerine dair verdikleri cevaplar genel olarak değerlendirildiğinde ISTE (2018), eğitim liderleri standartlarında geçen “Vizyoner Planlayıcı: Eğitim liderleri, tüm paydaşlarla iş birliği yaparak teknoloji kullanımı yoluyla öğrenci başarısını arttıran, Güçlendirici Lider: Eğitim liderleri, öğretmen ve öğrencilerin, eğitim ve öğretimi zenginleştirmek için teknolojiyi yenilikçi yollarla kullanmaları konusunda güçlendirildikleri bir iklim yaratan, Sistem Tasarımcısı: Eğitim liderleri, öğrenme ortamlarında teknolojinin etkin bir şekilde kullanımını destekleyen kaynakların yeterli ve gelecekteki talepleri karşılamak için geliştirilebilir olmasını sağlayan, Öğrenmeye Bağlılık: Eğitim liderleri, kendileri ve diğerleri için teknolojiyle ilgili mesleki öğrenme etkinliklerini destekleyen” liderlik özelliklerini gösterdikleri sonucu çıkarılabilir.

5.3. Öneriler

Bu araştırma neticesinde aşağıda yer alan öneriler getirilebilir;

- ✓ Uzak eğitimin her zaman gündeme gelme riski göz önünde bulundurularak, ailelerin maddi imkansızlıkları, altyapı sorunları, evlerdeki teknolojik cihazların yetersizliği engelleri bulguları doğrultusunda;
 - a) Milli Eğitim Bakanlığı, EBA başta olmak üzere kendi teknolojik altyapısını geliştirmeli ve zorlu şartlara her daim hazırlıklı olmalı,
 - b) Telekomünikasyon şirketleri ile gerekli iş birliğini yaparak okulların internet altyapısını geliştirme çalışmalarına hız vermeli, yine MEB’ e bağlı EBA gibi

portallara erişimin internet kotasından harcama yapmadan ücretsiz olması sağlanmalıdır.

c) EBA Destek noktalarını her okulda olacak şekilde artırmaya yönelik çalışmalarını hızlandırmalıdır.

d) Öğrencilerin tamamına kısa sürede teknolojik cihaz sağlamanın güç olduğu göz önünde bulundurularak, MEB tarafından tablet dağıtımı uygulamasının, pandeminin azalması veya bitmesinden bağımsız olarak imkanlar ölçüsünde devam etmesi önerilmektedir.

- ✓ Amaçları engelleyen unsurlar ve fırsat eşitliği sağlama temalarında ki bulgulara göstermekte ki birçok sorunun temeli sosyoekonomik sorunlardır. Bu nokta da yetkili ve görevli kişilerin, alanında uzman kişilerle işbirliği ile ekonomik sorunları çözmeye çalışması önerilmektedir.
- ✓ Amaç belirleme, amaçları engelleyen unsurlar ve teknolojik destek temalarında ki bulgular, okul yöneticilerinin öğretmenlerin teknolojik liderliklerinin eksiklerine ve öğretmenlerin teknolojik liderliklerine destek unsurlarına işaret etmektedir. Bu noktada okul yöneticilerinin, öğretmenlerin eksiklerin tespiti ve giderilmesinde öncü olabilmeleri adına MEB tarafından okul yöneticilerinin teknolojik liderlik yeterliliklerine dair bir testten geçirilip hizmet içi eğitimlerle bu konuda yetkinliklerinin artırılmasına dair çalışmalar yapılabilir.
- ✓ Gerek yüz yüze eğitim gerekse uzaktan eğitim faaliyetlerinde eğitim teknolojilerini kullanması ve teknolojik liderlik günümüz dünyasında vazgeçilmez bir noktadır. Yine okul yöneticilerinin verdiği cevaplardaki öğretmenlerin teknolojik liderlikleride göz önünde bulundurularak, teknolojik liderlikte yetkin okul yöneticileri tarafından öğretmenlerin teknolojik liderliklerine destek olunması, görev süresince işbaşında ve hizmetiçi yetiştirilmeleri noktasında çalışmalar yapılmasının da faydalı olacağı düşünülmektedir.
- ✓ Konuya dair ileride çalışacak araştırmacıların, eğitim paydaşlarından öğretmen, öğrenci ve veli gibi unsurları da araştırmaya dahil etmeleri, nitel ve nicel araştırma yöntemlerinin birlikte kullanıldığı karma yöntem desenlerini tercih etmelerinin faydalı olabileceği düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Afshari, M., Bakar, K. A., Wong, S. L., Samah, B. A., & Fooi, F. S. (2008). School Leadership and Information Communication Technology. *TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 7(4), 82-91.
- Aksal, F.A., (2015). Okul Kültüründe Müdürler Dijital Lider Mi? *Eğitim ve Bilim Dergisi* Cilt 40, 182, 77-86
- Anderson, R. E., & Dexter, S. (2005). School Technology Leadership: An Empirical Investigation Of Prevalence and Effect. *Educational Administration Quarterly*, 41(1), 49-82.
- Apsorn, A., Sisan, B. & Tungkunan P. (2019). Information and Communication Technology Leadership of School Administrators in Thailand. *International Journal of Instruction*, 12 (2), 639-650.
- Bağcı, Z. & Bursalı, Y. (2011). Yöneticilerin Güç Kaynaklarının Çalışanların Örgüte Bağlılıkları Üzerine Etkisi: Çalışanların Algılamalarına Bağlı Analitik Bir İnceleme. *PAÜ, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9, 9-23
- Balcı, A. (2021). *Açıklamalı Eğitim Yönetimi Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Pegem Akademi
- Bayram, Ş. (2013). *Liderlik Kavramı ve Liderlik Türlerinin İnovasyon Üzerindeki Etkileri* (Yüksek lisans tezi) Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü, Gebze.
- Bakan, İ. & Büyükbeşe T. (2010). Liderlik Türleri ve Güç Kaynaklarına İlişkin Mevcut-Gelecek Durum Karşılaştırması: Eğitim Kurumu Yöneticilerinin Algılarına Dayalı Bir Alan Araştırması. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi* 12 (19), 73-84
- Bostancı, H. (2010). *Okul Yöneticilerinin Teknolojik Liderlik Yeterlilikleri Açısından İncelenmesi* (Yüksek lisans tezi) Gazi Üniversitesi, Bilişim Enstitüsü, Ankara.
- Brunson, M. A. (2015). *Technology Leadership Competencies for Elementary Principals* (Doctoral dissertation). Bowie State University, Bowie, Maryland, United States.

- Bursalioğlu, Z. (2019). *Okul Yönetiminde Yeni Yapı Ve Davranış*. Ankara: Pegem Akademi
- Çalık, T., Çoban Ö. & Özdemir N. (2018). Okul Yöneticilerinin Teknolojik Liderlik Öz Yeterlikleri ve Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi* Cilt: 52, Sayı: 1, 83-106
- Can, T. (2003). Bolu Orta Öğretim Okulları Yöneticilerinin Teknolojik Liderlik Yeterlilikleri. *The Turkish Online Journal Of Educational Technology*, 2(3), 94- 107.
- Cantürk, G. (2016). *Okul Yöneticilerinin Teknolojik Liderlik Davranışları ve Bilişim Teknolojilerinin Yönetim Süreçlerinde Kullanımı Arasındaki İlişki* (Doktora tezi) Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
- Curcio, S. T. (2016). *NALB: No Administrator Left Behind: A Qualitative Study Regarding Administrators' Perceptions Of Technology İntegration* (Doctoral dissertation). Seton Hall University, South Orange, New Jersey, United States.
- Demirel, Ö. (2020). *Eğitim Sözlüğü*. Ankara: Pegem Akademi
- Demirdağ, S. (2022). Okul Yöneticilerinin Covid-19 Pandemi Sürecine İlişkin Görüşleri. *Trakya Eğitim Dergisi*. Cilt 12, Sayı 1, 273-291
- Demirsoy, S. (2016). *Okul Yöneticilerinin Teknolojik Liderlik Yeterlikleri İle Öğretmenlerin Teknolojik Pedagogik Bilgi Düzeyleri Arasındaki İlişki* (Yüksek lisans tezi) İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Demirtaş, H. (2021). *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi*. Ed. R. Sarpkaya. Ankara: Anı Yayıncılık
- Durnalı, M. (2018). *Öğretmenlere Göre Okul Müdürlerinin Teknolojik Liderlik Davranışları Ve Bilgi Yönetimini Gerçekleştirme Düzeyleri* (Doktora tezi) Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Durnalı, M. & Akbaşlı, S. (2020). Okul Müdürleri Teknolojik Liderlik Davranışlarının Okulda Bilgi Yönetiminin Gerçekleşme Düzeyine Etkisi. *Milli Eğitim Dergisi*. Cilt: 49, Sayı: 225, (23-54)
- Engin, C. (2018). *Liderlik: HBR's 10 must reads*. İstanbul: Optimist Yayıncılık

- Ekin, A. (2022). *Uzaktan Eğitimle İlgili Yapılmış Lisansüstü Tez Çalışmalarının İncelenmesi:2000-2021*. (Yüksek Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Ekmen, C. & Bakar, E. (2019). İlköğretimde Öğretim Programları Ve Ders Kitaplarında Dijital Yetkinliğin Yeri. *Milli Eğitim Dergisi*. Cilt 48, Sayı 221, s. 5 - 35,
- Erdem, R., Ünay, E. & Çakıroğlu, O. (2021). COVID-19 Sürecinde Özel Eğitimde Uzaktan Eğitime Yönelik Ebeveynlerin Görüşleri. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*. Sayı 52, s. 465-479
- Erdoğan, İ. (2021). *Eğitimde Değişim Yönetimi*. Ankara: Pegem Akademi
- Ertuğrul, E. (2014). *İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Görüşlerine Göre Yöneticilerin Teknoloji Liderlik Düzeyi İle Yönetici Etkililiği Arasındaki İlişki* (Yüksek Lisans Tezi) Uşak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.
- Erzen E., Ceylan M. (2020). Covid-19 Salgını Ve Uzaktan Eğitim: Uygulamadaki Sorunlar. *Ekev Akademi Dergisi* Sayı 84 S. 299-248
- Esplin, N. (2017). *Utah Elementary School Principals' Preparation As Technology Leaders* (Doctoral dissertation). Utah State University, Utah, United States.
- French, J. R. P., & Raven, B. (1959). The basis of power, D. Cartwright (Ed.), *Studies in social power* (p. 529-569), Ann Arbor, MI: University of Michigan Press.
- Gerçek, M. M. (2016). *Özel Okullarda Görev Yapan Öğretmenlerin Görüşlerine Göre Yöneticilerin Teknolojik Liderlik Düzeyi İle Yöneticilik Etkililiği Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Yüksek lisans tezi) Afyon Kocatepe Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Afyon.
- Gürkan, H. (2017). *Okul Müdürlerinin Teknoloji Liderliği Yeterlikleri İle Yaşam Boyu Öğrenme Yeterlikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Yüksek lisans tezi) T.C. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi-Marmara Üniversitesi Eğitim Yönetimi Ve Denetimi Ortak Yüksek Lisans Programı, İstanbul.
- Gökbulut, B. & Çoklar, A. N. (2017). Bilişim Teknolojileri Rehber Öğretmenlerinin Teknoloji Koçluk Düzeyleri. *TÜBAV Bilim Dergisi*, 10(1), 126-138.

- Göktürk, D. & Ağın, E. (2020). Liderlik Çalışmalarında Takipçi (Follower) Merkezli Yaklaşım İlişkin Bir Değerlendirme. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 20(4), 191-210
- Görgülü, D. (2013). *Bilgi Toplumuna Geçiş Sürecinde Okul Yöneticilerinin Teknolojik Liderlik Yeterlilikleri Açısından İncelenmesi (Konya İli Örneği)* (Yüksek lisans tezi) Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Gül, İ. (2020). *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi*. Ankara: Pegem Akademi
- Işık, M. & Bahat İ. (2021). COVID 19: Eğitimde Yeni Arayışlar. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, Nisan 2021, Cilt 4, Sayı 1, Sayfa: 82-89
- Hero, J. L. (2020). Exploring the Principal's Technology Leadership: Its Influence on Teachers' Technological Proficiency. *International Journal of Academic Pedagogical Research (IJAPR)*, 4 (6), 4-10
- İrmak, M. (2015). *İlkokul ve Ortaokul Öğretmenlerinin, Yöneticilerinin "Teknoloji Liderliği" Düzeylerine İlişkin Algıları* (Yüksek lisans tezi) Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- İnal, İ., Sakarya G. & Zahal O. (2021). Covid-19 Pandemi Döneminde EBA Platformunda Gerçekleştirilen Müzik Derslerine İlişkin Öğretmen Görüşleri. *EJMD / 2021 (18)*, 232-253.
- İşman, A. (2011). *Uzaktan Eğitim (4.basım)*. Ankara: Pegem Akademi.
- Kırlıoğlu İ, (2021). *Okul Müdürlerinin Teknolojik Liderlik Düzeylerinin Öğretmen Algılarına Göre İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). T.C İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü. İstanbul.
- Korkmaz, E. K. (2022). *Covid-19 Sürecinde Yükseköğretimde Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Uzaktan Eğitime Yönelik Bakış Açılarının Değerlendirilmesi: Ankara Örneği* (Yüksek Lisans Tezi). Atılım Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Koşar, D. (2020). *Eğitim Yönetiminde Liderlik Teori, Araştırma ve Uygulama Ed. S. Koşar*. Ankara: Pegem Akademi s. 203-224

- Koşar, S. (2019). *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi Ed. S. Özdemir*. Ankara: Pegem Akademi s. 92-115
- Kökösamanlı, P, A. (2022). *Fen Ve Teknoloji Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitime Yönelik Algı Ve Tutumlarının İncelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Erzincan.
- Lourenco, S. F., & Tasimi, A. (2020). No Participant Left Behind: Conducting Science During COVID-19. *Trends in Cognitive Sciences*, 24(8), 583-584.
- Marulcu, İ. (2010). *Eğitimsel Liderlik ve Teknoloji Kullanımı* (Yüksek Lisans Tezi) Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Isparta.
- Massey, S. L. (2014). *An Examination of Principal Technology Proficiency As It Relates to Leadership Styles* (Doctoral dissertation). Oakland University, Rochester, Michigan, United States.
- MEB, (2021). Tarihçe. <http://yegitek.meb.gov.tr/www/tarihce/icerik/15> Erişim Tarihi: 23.03.2021
- MEB, (2022). <http://yegitek.meb.gov.tr/www/gecmisten-gunumuze-yegitek/icerik/3312> Erişim Tarihi: 21.03.2022
- Mercan, A. (2018). *Üniversite Öğrencilerinin Uzaktan Eğitim İle İlgili Görüşleri ve Hazırbulunuşlukları*: (Yüksek Lisans Tezi) Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi, Afyon.
- Metcalf, W. B. (2012). *K-12 Principals' Perceptions of Their Technology Leadership Preparedness* (Doctoral dissertation). Georgia Southern University, Statesboro, Georgia.
- Meydan, C. H. & Polat, M. (2010). Liderin Güç Kaynakları Üzerine Kültürel Bağlamda Bir Araştırma. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 65(4), 123-140.
- Meydan, C. H., Dirik D. & Eryılmaz İ. (2018). Liderin Güç Kaynakları ve İş Performansı Arasındaki İlişkide Pelz Etkisinin Düzenleyici Rolü. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi İ.İ.B.F. Yönetim ve Ekonomi* 25/1, 75-92

- Özbay, Ö. (2015). Dünyada ve Türkiye’de uzaktan eğitimin güncel durumu. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, (5), 376-394.
- Özer, M. (2021). <https://www.meb.gov.tr/6-eylulde-tam-zamanli-olarak-yuz-yuze-egitim-baslayacak/haber/23878/tr> Erişim Tarihi: 01.09.2022
- Oubre, A. J. (2007). *Technological Leadership Proficiency Among School Administrators in the Twenty-First Century Schools (21S) Initiative* (Doctoral dissertation). The University of Southern Mississippi, College, Hattiesburg, Mississippi, United States.
- Sağbaşı, H. (2019). *Ortaokul Yöneticilerinin Teknolojik Liderlik Yeterliliklerinin İncelenmesi* (Yüksek lisans tezi) Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Sarıalp, R. (1991). Liderlik. *Spor Bilim Dergisi*. 7(8), 23-28
- Sarıbıyık, B. (2022). *Covid-19 Sürecinde Ortaokul Matematik Dersinin Uzaktan Eğitim Yoluyla Uygulanmasının Öğrenci Ve Öğretmen Görüşleri Çerçevesinde İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.
- Selçuk, Z. (2020). <https://www.meb.gov.tr/bakan-selcuk-23-martta-baslayacak-uzaktan-egitime-iliskin-detaylari-anlatti/haber/20554/tr> Erişim Tarihi:01.09.2022
- Seven, T. (2021). *Okul Yöneticilerinin Teknolojik Liderlik Öz Yeterliliklerinin Uzaktan Eğitim Tutumları İle İlişkisi*, (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Kültür Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Sezer, B. (2011). *İlköğretim Okul Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Rollerine İlişkin Yeterlilikleri*. (Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Sezgin, F. (2019). *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi Ed. S. Özdemir*. Ankara: Pegem Akademi. s. 122
- Sincar, M. (2009). *İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Rollerine İlişkin Bir İnceleme (Gaziantep İli Örneği)* (Doktora tezi) İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.

- Şahin, F. (2020). *Okul Yöneticilerinin Teknolojik Liderliğinin, Okulun Etkililiğine Ve Akademik Başarısına Etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi), Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Şenel, A. & Gençoğlu, S. (2003). Küreselleşen Dünyada Teknoloji Eğitimi. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(12), 45-65.
- Şentop, M. (2021).
https://meclishaber.tbmm.gov.tr/develop/owa/haber_portal.aciklama?p1=150789
Erişim Tarihi: 22.03.2021
- Taş, H. (2021). COVID-19 Pandemisi Sürecinde Uygulamaya Konan Uzaktan Eğitimin Paydaş Görüşleri Bağlamında Değerlendirilmesi. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi* Cilt: 12 / Sayı: 23 S. 24-49
- T.C. Sağlık Bakanlığı (2022). <https://covid19.saglik.gov.tr/TR-66493/p.html> Erişim Tarihi: 13.02.2022; <https://covid19.saglik.gov.tr/> Erişim Tarihi:20.08.2022
- TDK, <https://sozluk.gov.tr/> Erişim Tarihi: 23.03.2021
- Thannimalai R. & Raman A. (2018). The Influence of Principals' technology Leadership and Professional Development on Teachers' Technology Integration in Secondary Schools. *Malaysian Journal of Learning and Instruction: Vol. 15 (No. 1)* 203-228
- Tuğcu, Ş. T. (2004). Kriz yönetiminde liderlik kavramının önemi. *Selçuk İletişim*, 3, (2), 16-22.
- Turan, S. (2020). COVID-19 Sürecinde Okul Müdürlerinin Teknolojik Liderliği. *Milli Eğitim Dergisi* 49 (1), 175- 199
- Turan, S. (2021). *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi*. Ed. N. Cemaloğlu. Ankara: Pegem Akademi
- Turan, Z., Yılmaz, M., Durdu, L. ve Göktaş, Y. (2020). *Öğretim Teknolojilerinin Temelleri*. Ankara: Pegem Akademi

- Toptaş, A & Taştan, S. (2020). Liderlerin Kullandığı Güç Kaynaklarının Çalışanların Verimliliği Üzerindeki Rolünün Nitel Bir Araştırma İle İncelenmesi. *Business, Economics and Management Research Journal* Volume 3, Issue 1, 63-80
- Uçkan, S. (2010). *İlköğretim ve Ortaöğretim Okullarında Teknoloji Liderlerinin Belirlenmesi (Sakarya Örneği)*, (Yüksek Lisans Tezi) Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Ulukaya, F. (2015). *Okul Yöneticilerinin Teknoloji Liderliği Özyeterlikleri İle Eğitim Öğretim İşlerini Gerçekleştirme Düzeyleri Arasındaki İlişki (Tokat İli Örneği)* (Yüksek Lisans Tezi) Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tokat.
- WHO, (2022). <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019> Erişim Tarihi:14.06.2022
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara : Seçkin Yayıncılık
- Yu, C. & Durrington, V. A. (2006). Technology Standards For School Administrators: An Analysis of Practicing and Aspiring Administrators' Perceived Ability to Perform the Standards. *NASSP Bulletin*, 90(4), 301–317.
- Yumlu, E. (2020). *Okul Yöneticilerinin Sahip Oldukları Teknolojik Liderlik Yeterlilikleri İle Okul Etkililiği Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). T.C. Marmara Üniversitesi İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Eğitim Yönetimi Ve Denetimi Ortak Yüksek Lisans Programı, İstanbul.
- Yumurtacı, O. (2021). *Açık ve Uzaktan Öğrenmenin Teknoloji Boyutu*. Ankara: Pegem Akademi
- Zaleznik, A. (1998). Managers and leaders: Are they different? *Harvard Business Review on Leadership*, Harvard Business School Press, Boston.

EKLER

EK-1 – Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

İLKOKUL YÖNETİCİLERİNİN COVID-19 SÜRECİNDE TEKNOJİK LİDERLİKLERİNE DAİR GÖRÜŞME FORMU

Bu çalışma ilkokul yöneticilerinin COVID-19 sürecinde teknolojik liderliklerine dair davranışlarını belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Sorulara vereceğiniz samimi yanıtlar çalışmaya ışık tutacaktır. İlginiz için teşekkür ederim.

Mehmet Şevki TURHAN

NEÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Sınıf Eğitimi Bilim Dalı

Yüksek Lisans Öğrencisi

A)

1. Cinsiyetiniz:

☐ Kadın ☐ Erkek

2. Mesleki Kıdeminiz:

☐ 0-5 Yıl ☐ 6-10 Yıl ☐ 11-15 Yıl ☒ 16-20 Yıl ☐ 21 Yıl ve üstü

3. Yöneticilikteki Kıdeminiz.

☐ 0-5 Yıl ☐ 6-10 Yıl ☐ 11-15 Yıl ☐ 16-20 Yıl ☐ 21 Yıl ve üstü

4. Okuldaki Görev Süreniz.

☐ 0-5 Yıl ☐ 6-10 Yıl ☐ 11-15 Yıl ☐ 16-20 Yıl ☐ 21 Yıl ve üstü

5. Yöneticilik Görev Unvanınız

A) Müdür B) Müdür Yrd.

B)

1. COVID-19 sürecinde, eğitim teknolojileri yoluyla uzaktan eğitimi yönetmek için hangi amaçları belirlediniz?

.....

2. COVID-19 sürecinde, eğitim teknolojileri yoluyla uzaktan eğitimi yönetmek için belirlediğiniz amaçlara ulaşmanızı engelleyen bir durumla karşılaştınız mı?

.....

3. COVID-19 sürecinde, öğretmen ve öğrencilere teknoloji kullanımı noktasında nasıl destek sağladınız?

.....

4. COVID-19 sürecinde, uzaktan eğitime erişimde öğrencilerin teknolojik kaynaklara erişimi noktasında eşitliği sağlamak için neler yaptınız?

.....

5. COVID-19 sürecinde, öğrencilerin uzaktan eğitime katılmasını sağlamak için velilerle nasıl iş birliği yaptınız?

.....

6. COVID-19 sürecinde, uzaktan eğitimi nasıl izlediniz?

.....

EK-2 – Görüşme Formu İzni

Görüşme Formu Kullanım İzin Talebi

Mehmet Şevki TURHAN

Alıcı: selcuk.turan

26 Nisan 2021 13:57

Hocam tekrar teşekkürlerimi sunuyor iyi günler diliyorum.

26 Nis 2021 Pzt 13:46 tarihinde selcuk.turan şunu yazdı:
Mehmet hocam merhaba. Elbette kullanabilirsiniz. İyi çalışmalar dilerim.

26 Nis 2021 Pzt 13:15 tarihinde Mehmet Şevki TURHAN > şunu yazdı:
Hocam Merhaba;
Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sınıf Eğitimi Tezli Yüksek Lisans öğrencisiyim. Tez çalışmamda Covid-19 Sürecinde İlkokul Yöneticilerinin Teknolojik Liderliği üzerine çalışmak istiyorum. 'Covid-19 Sürecinde Okul Müdürlerinin Teknolojik Liderliği' makaleniz için geliştirdiğiniz yanı yapılandırılmış görüşme formunu kullanmamı uygun görürseniz çok sevinirim. Teşekkürler, iyi çalışmalar.
Mehmet Şevki TURHAN

EK-3 - Uygulama İzni

T.C.
KONYA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-83688308-605.99-36179914
Konu : Araştırma İzni (Mehmet Şevki TURHAN)

04.11.2021

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : a) Millî Eğitim Bakanlığının (Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü) 21.01.2020 tarihli ve 2020/2 sayılı Genelgesi.
b) 18/10/2021 tarihli ve E-48178250-300.105201 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı Sınıf Eğitimi Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Mehmet Şevki TURHAN'ın "Covid-19 Sürecinde İlkokul Yöneticilerinin Teknolojik Liderliklerine Dair Görüşleri" konulu araştırmasını uygulama talebi incelenmiştir.

Araştırmanın Karatay ilçesinde bulunan ekli listede adı yazılı ilkokullarda görevli yöneticilere eğitim öğretimi aksatmamak ve ilgi (a) Genelgede belirtilen açıklamalara uyulması kaydıyla uygulanmasında sakınca görülmemektedir. Müdürlüğümüze bağlı eğitim kurumlarındaki çalışmaların 2021-2022 eğitim öğretim yılı içerisinde tamamlanması zorunludur. Araştırma kapsamında yürütülecek çalışmaların 2021-2022 eğitim öğretim yılında tamamlanmaması durumunda Müdürlüğümüzden tekrar izin alınması gerekmektedir.

Araştırmada Müdürlüğümüz tarafından onaylanarak gönderilen veri toplama araçlarının kullanılması, elde edilecek kişisel verilerin gizliliği hususuna dikkat edilmesi ve araştırma sonucunun çalışma bitiminden itibaren 30 gün içerisinde bir adet kitapçık ve bir adet CD olarak Müdürlüğümüze gönderilmesi gerekmektedir.

Arz ederim.

Seyyit Ali BÜYÜK
İl Millî Eğitim Müdürü

Ek:

- 1-Genelge (3 Sayfa)
- 2-Bilgilendirilmiş Onam Formu (1 Sayfa)
- 3-Görüşme Formu (2 Sayfa)
- 4-Okul Listesi (1 Sayfa)

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : Akçay Mahallesi Gazi Caddesi No : 4 Karatay/Konya

Bu belge Doğrulama Adresi : <http://www.turkiye.gov.tr/meb-bas>

Telefon No : 0 (332) 333 30 30

Bilgi için: Ali Naci İYİK-1210

E-Posta: istatistik42@meb.gov.tr

Uzman: Veri Haradama ve Kontrol Kıştmanı

Kayıt Adresi : meb@tr01.tr

İnternet Adresi : <http://www.meb.gov.tr>

Faks: 3323515940

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. Bu belgeyi kontrol etme için aşağıdaki URL adresinden 3893- CB88- 3C95- 8C1f- 27ED kodu ile bilgi edilebilir.

EK-4 – Onam Formu

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULUNA SUNULACAK
BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU
(Bireylerden veri toplamaya dayalı her türlü araştırmada alınacaktır. Katılımcı Bilgisi Olmadan Doldurulmalıdır)

Bu çalışmaya, COVID-19 SÜRECİNDE İLKOKUL YÖNETİCİLERİNİN TEKNOLOJİK LİDERLİKLERİNE DAİR GÖRÜŞLERİ başlıklı bir araştırma çalışması olup ilkökul yöneticilerinin COVID-19 sürecinde teknolojik liderliklerine dair davranışlarını belirleme amacını taşımaktadır. Çalışma, Mehmet Şevki TURHAN tarafından yürütülmekte ve sonuçları ile Yüksek Lisans Tezinde ortaya konacaktır/ İlkokul yöneticilerinin teknolojik liderlik gelişimine ışık tutulacaktır.

- Bu çalışmaya katılımınız gönüllülük esasına dayanmaktadır.
- Çalışmanın amacı doğrultusunda, yarı yapılandırılmış görüşme formu ile (araştırmanın türü/türleri) görüşmeler yapılarak sizden veriler toplanacaktır.
- İsminizi yazmak ya da kimliğinizi açığa çıkaracak bir bilgi vermek zorunda değilsiniz/araştırmada katılımcıların isimleri gizli tutulacaktır.
- Araştırma kapsamında toplanan veriler, sadece bilimsel amaçlar doğrultusunda kullanılacak, araştırmanın amacı dışında ya da bir başka araştırmada kullanılmayacak ve gerekmesi halinde, sizin (yazılı) izniniz olmadan başkalarıyla paylaşılmayacaktır.
- İstemeniz halinde sizden toplanan verileri inceleme hakkınız bulunmaktadır.
- Sizden toplanan veriler gizlilik yöntemi ile korunacak ve araştırma bitiminde arşivlenecek veya imha edilecektir.
- Veri toplama sürecinde/süreçlerinde size rahatsızlık verebilecek herhangi bir soru/tealep olmayacaktır. Yine de katılımınız sırasında herhangi bir sebepten rahatsızlık hissederseniz çalışmadan istediğiniz zamanda ayrılabilirsiniz. Çalışmadan ayrılmanız durumunda sizden toplanan veriler çalışmadan çıkarılacak ve imha edilecektir.

Gönüllü katılım formunu okumak ve değerlendirmek üzere ayırdığınız zaman için teşekkür ederim. Çalışma hakkındaki sorularınızı Necmettin Erbakan Üniversitesi Sınıf Eğitimi bölümünden Mehmet Şevki TURHAN 'a () yönelebilirsiniz.

Sorumlu Araştırmacı */Araştırmacı Adı**: Dr. Öğretim Üyesi Osman DALAMAN

İmza :

Adres : N.E.Ü. Ahmet Keleşoğlu Eğ. Fak.

Cep Tel.:

Bu çalışmaya tamamen kendi rızamla, istediğim takdirde çalışmadan ayrılabileceğimi bilerek verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlarla kullanılmasını kabul ediyorum.

(Lütfen bu formu doldurup imzaladıktan sonra veri toplayan kişiye veriniz.)

Katılımcı Ad ve Soyadı:

İmza:

Tarih:

* Lisansüstü Tez çalışması başvurularında akademik danışmanın ıslak imzasının bulunması gerekmektedir.

**Tez dışındaki araştırmalar için başvuruyu yapan araştırmacılar imzalayacaktır.

Paraf

Paraf

Paraf

